
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Albareda Valls, Cristina; Lloret, Maria-Rosa, dir.; Pons, Clàudia, dir. Les variants al·lomòrfiques de la preposició 'a' en algunes varietats del català : descripció i anàlisi. 2009.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/78170>

under the terms of the  license

**PROJECTE FINAL DELS ESTUDIS DE MÀSTER :
ESTUDIS AVANÇATS I APLICATS
EN LLENGUA I LITERATURA CATALANES**

**LES VARIANTS AL·LOMÒRFIQUES DE LA
PREPOSICIÓ A EN ALGUNES VARIETATS DEL
CATALÀ: DESCRIPCIÓ I ANÀLISI**

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Departament de Filologia Catalana

SETEMBRE DE 2009

ALUMNA:

CRISTINA ALBAREDA i VALLS

DIRECTORES:

MARIA ROSA LLORET i ROMAÑACH

CLÀUDIA PONS i MOLL

ÍNDIX

1. Introducció.....	2
2. Dades.....	4
2.1 Distribució de les variants al·lomòrfiques segons les varietats.....	4
2.2 Anàlisi descriptiva de les dades.....	7
2.2.1 En defensa de la preposició a.....	7
3. Al·lomorfia.....	8
3.1 Tipus d'al·lomorfia.....	8
3.2 Característiques de l'al·lomorfia externa.....	9
4. Especificacions lèxiques de les variants al·lomòrfiques.....	12
4.1 Variant al·lomòrfica /a/.....	12
4.1.1 Especificitat.....	13
4.2 Variant al·lomòrfica /ana/ (o /am(b)a/.....	15
4.2.1 Pressió paradigmàtica.....	17
5. Tractament del fenomen en teoria de l'optimitat.....	20
6. Anàlisi de cada varietat en teoria de l'optimitat.....	23
7. Conclusions.....	30
8. Bibliografia.....	32
Annexos	
Annex I: Taules de síntesi de les dades	36
Annex I: Taules de les dades dels corpus.....	41

1. Introducció

És un fet conegut en la bibliografia del català que la preposició *a* presenta formes diverses alternatives al segment /a/ que la compon (veg., entre d'altres, Cabré 1980 i Clua 1995). En les quatre varietats objecte d'estudi d'aquest treball (barceloní, balear, varietats occidentals del català central i tortosí), per exemple, aquesta preposició es manifesta amb les formes següents:

- (1) [ə]n (ex. barceloní *L'hi donaré [ə]n ell, Ho trobaràs [ə]n el parc...*; balear *L'hi donaré [ə]n en Joan, Ho trobaràs [ə]n es parc...*)
- (2) [ə]m(b) (ex. varietats occidentals del català central *L'hi donaré [ə]m(b) en Joan, T'ho donaré [ə]m(b) tu...*)
- (3) [a]n (ex. tortosí *Ho donaré [a]n este home, Ho donaré [a]n ell...*)
- (4) [ə] (ex. barceloní *Ho donaré [ə] professors, Aniré [ə] Andorra...*; balear *Ho donaré [ə] ell, Aniré [ə] Andorra...*; varietats occidentals del català central *Aniré [ə]l parc, Aniré [ə] Andorra...*)
- (5) [a] (ex. tortosí *Aniré [a]l parc, Aniré [a] Andorra...*)
- (6) [ə]n[ə] (ex. barceloní *Ho donaré [ə]n[ə] la Júlia, [ə]n[ə] qui ho donaràs?...; balear T'ho donaré [ə]n[ə] tu, [ə]n[ə] qui ho donaràs?...*)
- (7) [ə]m(b)[ə] (ex. varietats occidentals del català central *[ə]m(b)[ə] qui ho donaràs?*)¹.

Aquesta diversitat de formes (/a/, /an/, /ana/ o /am(b)/, /am(b)a/)² es troba en les diferents posicions sintàctiques que ocupa la preposició: complement directe (CD)³, indirecte (CI), circumstancial (CC) locatiu i temporal, i també complement de règim verbal (CRV) (ex. *Assistir an una conferència*)⁴.

Llevat d'alguns casos que es tracten més endavant, l'aparició d'aquestes formes es deu al contacte vocàlic que es produeix entre la preposició *a* i una vocal pertanyent al mot següent, normalment un determinant (ex. *Ho dono an en Joan*). En català, els contactes vocàlics d'aquesta mena en què no intervé la preposició *a* es resolten quasi sempre amb la pèrdua de la vocal neutra (o de [a] en català occidental "en el cas que la vocal pertanyi [com en el context estudiat] a partícules gramaticals"; veg. Recasens 1996: 168): si es tracta de dues vocals

¹ Les dades amb les quals s'ha treballat s'han extret de quatre corpus orals del *Corpus de Català Contemporani de la Universitat de Barcelona*, CCCUB (Corpus Oral Dialectal COD, Corpus Oral de Registres COR, Corpus de Converses Col·loquials COC i Corpus Audiovisual Plurilingüe: <http://www.ub.edu/ccub/>), i de tres corpus escrits (*Aplec de Rondaies Mallorquines* d'Alcover, de 1896, *Rondaies de Menorca* d'Andreu Ferrer, de 1914, i textos eivissencs de *Scripta*), juntament amb les dades sobre el tortosí que aporta l'estudi *Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí* d'Esteve Clua. En alguns casos en què no s'han trobat dades d'alguna varietat, o bé s'ha partit de la pròpia intuïció com a parlant de la varietat occidental del català central, o bé s'han elicitat oralment amb parlants de les diferents varietats.

² Per a les formes fonològiques s'ha considerat el segment /a/, malgrat que en algunes varietats es realitza com una vocal neutra; s'ha primat, però, una descripció homogènia per a totes les varietats, ja que es parteix d'una perspectiva interdialectal. D'altra banda, per a les formes fonològiques del tipus /am(b)/ i /am(b)a/, s'ha optat per l'ús dels parèntesis del segment /b/, ja que aquest té la doble possibilitat d'aparèixer o no, tal com passa amb la preposició *amb*.

³ En el cas del CD, la normativa catalana només postula l'aparició de la preposició *a* davant els pronoms personals forts i en les construccions recíproques obligatòriament, i davant els quantificadors universals i el pronom relatiu *el qual* opcionalment; però alguns treballs, com Escandell-Vidal (2007), han posat de manifest l'aparició de la preposició *a* en les dislocacions, una proposta que és la que se segueix en aquest estudi.

⁴ Per qüestions d'espai, el context de complement de règim verbal (CRV) no es tindrà en compte en aquest treball.

idèntiques, es resol mitjançant un procés d'elisió o de fusió (*Una estona* → *un* [ə] *stona*; *compra entrades* → *compr* [ə] *ntrades*, etc.); si es tracta de [ə] seguida d'una vocal alta àtona, es resol o bé amb la formació d'un diftong o bé amb l'elisió de la neutra (*una imatge* → *un* [Ø/əj] *imatge*; *cada universitat* → *cada* [Ø/əw] *universitat*); i si es tracta de [ə] seguida d'una vocal alta tònica, es resol o bé amb la preservació (*cada illa* → *cad*[ə i] *lla*, *cad*[ə u] *ngla*) o bé, més freqüentment, amb l'elisió de la neutra (*cad*[Ø i] *lla*; *cad*[Ø u] *ngla*) (Bonet i Lloret 1998: 185-186). Atès aquest comportament, la selecció de /an/ (o /am(b)/) s'escapa del comportament fonològic general dels contactes vocàlics, en el sentit que no hi ha ni elisió ni fusió, processos que impedirien la realització i, per tant, la visualització del morfema preposicional; aquesta selecció manté, però, la regularitat del comportament fonològic general en la voluntat d'evitar un contacte vocàlic.

Les dades que es presenten en aquest treball posen de relleu que el tractament que fa la normativa catalana de les preposicions febles *a* i *en* no es correspon amb la realitat lingüística. La normativa es fonamenta tan sols en condicionaments fonètics per a la selecció d'una o altra preposició; això és, en el context fònic que segueix, tal com han estudiat altres autors (veg. Cabré 1980, per al català central, i Clua 1995, per al tortosí), i no es fonamenta en cap propietat semanticosintàctica, és a dir, no es fonamenta en la possibilitat que la preposició variï segons el tipus de determinant de l'element regit (*a* per a l'article definit, que comença en consonant, i *en* per als indefinits i demostratius, que comencen en vocal). Aquest és un fet insòlit en la resta de les llengües romàniques (Clua 1996b: 158) i no es correspon amb la intuïció dels parlants d'algunes varietats dialectals. Les dades que s'analitzen, en canvi, evidencien que en les quatre varietats estudiades es tracta, efectivament, de la preposició *a* i no *en*.

En suma, en aquest treball a partir de l'estudi de quatre varietats del català (barceloní, varietats occidentals del català central, balear i tortosí) es constata que la llengua resol de forma diferent els contactes vocàlics en funció de si hi intervé la preposició *a* o no: quan no hi intervé, es resol mitjançant un procés d'elisió o de fusió (ex. *un* [ə] *stona*), mentre que quan hi intervé es resol mitjançant les formes /an/ o /am(b)/ (ex. *Ho donaré an en Joan*). Aquest article s'organitza de la manera següent: en l'apartat 2, es presenten les dades a partir de la distribució de les variants al·lomòrfiques segons les varietats; en l'apartat 3, les diverses formes que presenta la preposició *a* s'analitzen com un cas d'al·lomorfa externa, és a dir al·lomorfa condicionada externament per la fonologia o el context fònic, concretament al·lomorfa externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, ja que en les quatre varietats un dels al·lomorfs és preferent, o sigui que és la variant que apareix per defecte, la qual cosa significa que hi ha una ordenació parcial de la llista dels al·lomorfs per qüestions de marcatge; en l'apartat 4, es tracten les especificacions lèxiques d'algunes d'aquestes variants al·lomòrfiques, l'existència de les quals permet explicar aquells casos que no depenen del context fonològic; en l'apartat 5, es fa un tractament del fenomen en termes de la teoria de l'optimitat, en què es considera que la selecció d'una variant concreta es deu, en primer terme, a la voluntat d'evitar un contacte vocàlic i de fer visible la realització de la preposició *a* evitant qualsevol procés d'elisió o de fusió (ex. *barc. i bal. Ho dono an en Joan*), així com també, i en els casos corresponents, es deu a una qüestió de prioritat d'una de les variants respecte de les altres (ex. *barc., occ., bal., i tor. Visc a Andorra*), o a una qüestió de respecte a les especificacions lèxiques corresponents (ex. *barc. i bal. T'ho donaré ana tu*), i, finalment, també es considera la inacceptabilitat de codes sil·làbiques en alguns casos (ex. *barc. Ho donaré ana la Júlia*; *bal. Ho donaré a na Júlia*; *tor. Ho dono a Júlia*). En l'apartat 6, es fa una anàlisi de cada varietat en teoria de l'optimitat. Finalment, en l'apartat 7 s'exposen les conclusions.

2. Dades

2.1 Distribució de les variants al·lomòrfiques segons les varietats

- Barceloní:
 - /an/ seguit de: (Context fonològic: /an/ + V)
 - (CD-CI) Determinant començat per vocal (ex. *an en Joan*).
 - (CD-CI) Pronom personal fort començat per vocal (ex. *an ell*).
 - (CClloc) Determinant començat per vocal en un SN de lloc real o figurat (ex. *an el parc*, *an el paràgraf*).
 - (CClloc) Adverbi locatiu (ex. *an aquí*).
 - (CCtemp) Determinant començat per vocal tret dels numerals (ex. *an el moment* però *en una setmana*)
 - /ana/ seguit de: (Context fonològic: /ana/ + C)
 - (CD-CI) Determinant començat per consonant (ex. *ana la Júlia*).
 - (CD-CI) Pronom personal fort començat per consonant, tret de *nosaltres* i *vosaltres* (ex. *ana mi*).
 - (CD-CI) Pronom interrogatiu (ex. *ana qui..?*).
 - (CClloc) Determinant començat per consonant en un SN de lloc real o figurat (ex. *ana la capital*, *ana la unitat*).
 - (CCtemp) Determinant començat per consonant tret dels numerals (ex. *ana l'hora exacta* però *en dues setmanes*).
 - /a/ seguit de: (Context fonològic: /a/ + V / + C)
 - (CD-CI) SN escarrit començat per vocal o consonant (ex. *a estudiants*, *a professors*)
 - (CD-CI) Pronoms personals forts *nosaltres* i *vosaltres* (ex. *a nosaltres*).
 - (CClloc) SN escarits en singular començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen a casa*, *viuen a Alacant*).
 - (CClloc) SN escarits en singular o plural començats per vocal o consonant amb verb de direcció (ex. *van a escola/escoles*, *van a casa/cases*).
 - Preposició *en* (fonèticament [ən]) seguit de:
 - (CClloc) SN escarits en plural començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen en albergs*, *viuen en cases*).
 - (CClloc) SN escarits de lloc figurat (ex. *en política*).
 - (CCtemp) Numerals (ex. *en dues setmanes*).
 - (CCtemp) SN escarits (ex. *en temps de guerra*).
- Varietats occidentals del català central:
 - /am(b)/ seguit de: (Context fonològic: /am(b)a/ + C)
 - (CD-CI) Determinant tant si comença per vocal o consonant (ex. *am(b) en Joan*, *am(b) la Júlia*)
 - (CD-CI) SN escarrit tant si comença per vocal o consonant (ex. *am(b) estudiants*, *am(b) professors*)
 - (CD-CI) Pronom personal fort tant si comença per vocal o per consonant (ex. *am(b) ell*, *am(b) tu*).
 - (CClloc) Determinant començat per vocal o consonant en un SN de lloc real o figurat, tret de l'article definit en un SN que indica lloc real (ex. *am(b) un parc* però **am(b) el parc > al parc*).
 - (CCtemp) Determinant començat per vocal o consonant tret de l'article definit i dels numerals (ex. *am(b) un moment* però **am(b) el moment > al moment*, i *am(b) dues setmanes (=en dues setmanes)*).

- /am(b)a/ seguit de: (Context fonològic: /am(b)a/ + C)
 - (CD-CI) Pronom interrogatiu (ex. *am(b)a qui...?*).
- /a/ seguit de: (Context fonològic: /a/ + V / + C)
 - (CClloc) Article definit singular començat per vocal o consonant en un SN que indica lloc real (ex. *al parc, a la capital*).
 - (CClloc) SN escarits en singular començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen a casa, viuen a Alacant*).
 - (CClloc) SN escarits en singular o plural començats per vocal o consonant amb verb de direcció (ex. *van a escola/escoles, van a casa/cases*).
 - (CClloc) Adverbis locatius (ex. *a aquí*).
 - (CCtemp) Article definit començat per vocal o consonant (ex. *al moment, a l'hora*).
- Preposició *en* (fonèticament [ən]) seguit de:
 - (CClloc) SN escarits en plural començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen en albergs, viuen en cases*).
 - (CClloc) SN escarits de lloc figurat (ex. *en política*).
 - (CCtemp) Numerals (ex. *en dues setmanes*).
 - (CCtemp) SN escarits (ex. *en temps de guerra*).
- Balear:
 - /an/ seguit de: (Context fonològic: /a/ + V (no neutra i en alguns casos V neutra) / + C)
 - (CD-CI) Determinant començat per vocal neutra (ex. *an en Joan*).
 - (CClloc) Determinant començat per vocal neutra en un SN de lloc real o figurat (ex. *an es parc, an es paràgraf*).
 - /ana/ seguit de: (Context fonològic: /ana/ + C)
 - (CD-CI) Pronom personal fort començat per consonant, tret de *noltros* i *voltros* (ex. *ana jo*). En aquest cas, hi ha moltes vacil·lacions, de manera que els parlants enquestats per a aquest treball sempre han preferit *a jo* o *a tu*, però Escandell-Vidall (2007) considera *ana jo*.
 - (CD-CI) Pronom interrogatiu (ex. *ana qui...?*).
 - /a/ seguit de: (Context fonològic: /a/ + V (neutra i en alguns casos vocal no neutra) / + C)
 - (CD-CI) Determinant començat per consonant o vocal no neutra (ex. *a na Júlia*).
 - (CD-CI) SN escarits començats per qualsevol vocal o consonant (ex. *a estudiants, a professors*).
 - (CD-CI) Els pronoms personals forts començats per vocal no neutra i els pronoms *noltros* i *voltros* (ex. *a ell, a noltros*).
 - (CClloc) Determinant començat per consonant o per vocal no neutra (ex. *a la capital*).
 - (CClloc) SN escarits en singular començats per qualsevol vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen a casa, viuen a Alacant*).
 - (CClloc) SN escarits en singular o plural començats per qualsevol vocal o consonant amb verb de direcció (ex. *van a escola/escoles, van a casa/cases*).
 - (CClloc) Adverbis locatius (ex. *a aquí*).
 - Preposició *en* (fonèticament [ən]) seguit de:
 - (CClloc) SN escarits en plural començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen en albergs, viuen en cases*).
 - (CClloc) SN escarits de lloc figurat (ex. *en política*).

- (CCtemp) Determinant començat per vocal o consonant (ex. *en s'hora exacta, en s'estiu, en un moment*).
 - (CCtemp) SN esgarits (ex. *en temps de guerra*).
- Tortosí:
- /an/ seguit de: (Context fonològic: /an/: + V)
 - (CD-CI) Determinant començat per vocal (ex. *an este home*).
 - (CD-CI) Pronoms personals forts començats per vocal (ex. *an ell*).
 - (CClloc) Determinant començat per vocal en un SN de lloc real o figurat, tret de l'article definit singular o plural en un SN que indica lloc real (ex. *an un parc* però **an el parc > al parc*).
 - (CCtemp) Determinant començat per vocal tret de l'article definit i dels numerals (ex. *an un moment* però **an el moment > al moment, *an dues setmanes > en dues setmanes*).
 - /a/ seguit de: (Context fonològic: /a/: + V / + C)
 - (CD-CI) SN esgarits començats per vocal o consonant (ex. *a estudiants, a professors*).
 - (CD-CI) Pronom interrogatiu (ex. *a qui...?*).
 - (CClloc) Determinant començat per consonant (ex. *a la capital*).
 - (CClloc) SN esgarits en singular començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen a casa, viuen a Alacant*).
 - (CClloc) SN esgarits en singular o plural començats per vocal o consonant amb verb de direcció (ex. *van a escola/escoles, van a casa/cases*).
 - (CClloc) Adverbis locatius (ex. *a aquí*).
 - (CCtemp) Article definit començat per vocal o consonant (ex. *al moment, a l'hora*).
 - Preposició *en* (fonèticament [en]) seguit de:
 - (CClloc) SN esgarits en plural començats per vocal o consonant amb verb estàtic (ex. *viuen en albergs, viuen en cases*).
 - (CClloc) SN esgarits de lloc figurat (ex. *en política*).
 - (CCtemp) Numerals (ex. *en dues setmanes*).
 - (CCtemp) SN esgarits començats (ex. *en temps de guerra*).
 - Generalitzacions dels circumstancials temporals:
 - Les variants de les varietats occidentals del català central i les del tortosí tenen exactament la mateixa distribució.
 - El balear, per als complements temporals, només presenta la preposició *en*.

2.2 Anàlisi descriptiva de les dades

Preposició *a*⁵:

<u>Barceloní</u> :	- /a/ + Vocal o Consonant - /an/ + Vocal - /ana/ + Consonant
<u>Varietats occidentals del centrals</u> :	- /a/ + Vocal o Consonant - /am(b)/ + Vocal o Consonant - /am(b)a/ + Consonant <small>[pr. interrogatius]</small>
<u>Balear</u> :	- /a/ + Vocal <small>[neutra i en alguns casos vocal no neutra]</small> o Consonant - /an/ + Vocal neutra - /ana/ + Consonant <small>[pr.personals i interrogatius]</small>
<u>Tortosí</u> :	- /a/ + Vocal o Consonant - /an/ + Vocal

Preposició *en*:

- Les quatre varietats:
 - CC locatiu: usen *en* davant SN escarits en plural amb verb estàtic (ex. *viuen en albergs, viuen en cases*) i SN escarits de lloc figurat (ex. *en política*).
 - CC temporals: usen *en* davant numerals (ex. *en dues setmanes*) i davant SN escarits començats en vocal o en consonant (ex. *en temps de guerra*).
- Balear:
 - Usa *en* per a tots els CC temporals.

2.2.1 En defensa de la preposició *a*

En vista dels resultats obtinguts de les dades, es fa evident que les variants /an/ o /am(b)/ i /ana/ o /am(b)a/ corresponen a la preposició *a* i no *en*, a diferència del que postula la normativa catalana; les quatre varietats analitzades, en efecte, en donen motius: 1) En barceloní i també en balear, si [ənə], en el context seguit de consonant, correspongués a *en*, no hi hauria motiu pel qual en algunes ocasions aparegués [ən], en el mateix context seguit de consonant, però això no és així, de manera que [ənə] apareix quan es tracta de *a* (ex. *ana la Júlia, ana jo*) i [ən] apareix quan es tracta de *en* (ex. *en política*). Un altre exemple en aquest sentit que dona Cabré (1980: 15) és que en oracions del tipus *En mi, hi trobaràs un amic*, els parlants no dirien mai *ana mi*, perquè aquí es tracta de la preposició *en* i no *a*. 2) En les varietats occidentals del català central, si [ən] correspongués a *en* no hi hauria motiu pel qual en CC de lloc real amb SN definits no hi pogués aparèixer, però això no és així i constituents del tipus *al parc* no permeten la variant [əm(b)]. 3) En tortosí, la fonètica de la variant /an/ no es correspon amb [en] sinó amb [an].

⁵ Per a la representació de les formes subjacents dels al·lomorfs, s'ha adoptat el format de Harris (1991), en què és l'al·lomorfe el que selecciona la base lèxica, i no a la inversa com es prefereix a Bonet *et al.* (2007).

3. Al·lomorfa externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs

Com ja s'ha avançat, les diferents formes que presenta la preposició *a* s'emmarquen en un cas d'al·lomorfa externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs. Abans de res, tot seguit es fa una visió panoràmica del fenomen fonològic més general de l'al·lomorfa.

3.1 Tipus d'al·lomorfa

En el cas en què un morfema consta de més d'una forma fonològica, altrament anomenada morf, es considera que el morfema presenta al·lomorfa i cadascun dels morfs són designats amb el terme al·lormorf (Mascaró 2002: 470). En altres paraules, l'al·lomorfa és el conjunt d'al·lomorfs de què consta un morfema. Tal com fa notar Lloret (2009), hi ha tres tipus bàsics d'al·lomorfa: 1) l'al·lomorfa fonològica o superficial, 2) l'al·lomorfa morfològica o profunda, i 3) l'al·lomorfa mixta.

L'al·lomorfa fonològica o superficial és aquella que deriva d'una forma subjacent, mostra efectes de fenòmens fonològics regulars i en què les alternances són merament fonètiques. L'al·lomorfa morfològica o profunda és aquella que deriva de formes fonològiques diferents i es pot classificar en dos tipus: a) al·lomorfa com a variació lliure (ex. espanyol *ra/se* per a l'imperfect de subjuntiu), i 2) al·lomorfa condicionada morfològicament, lèxica i/o semàntica (ex. anglès *are/is*, veg. Bonet *et al.* 2007: 904). L'al·lomorfa mixta és aquella que deriva de formes fonològiques diferents, és a dir, com l'al·lomorfa morfològica vista suara, però amb selecció d'al·lomorfs condicionats, totalment o en part, per la fonologia, i es pot classificar en dos tipus: a) l'al·lomorfa condicionada fonològicament, i b) l'al·lomorfa condicionada fonològicament amb ordenació lèxica dels al·lomorfs.

En el primer tipus d'al·lomorfa mixta, és a dir l'al·lomorfa condicionada fonològicament, es pot distingir entre l'al·lomorfa condicionada internament en el lèxic i l'al·lomorfa condicionada externament per la fonologia o, altrament dit, al·lomorfa externa. El primer cas inclou la llista lèxica arbitrària d'al·lomorfs amb el seu context un per un, com el sufix causatiu turc *-t* després d'una arrel polisil·làbica acabada en vocal, *-l* o *-r*, o bé el sufix *-dir* en qualsevol altre context, en què la selecció no millora el marcatge fonològic (veg. Bonet *et al.* 2007). El segon cas, el d'al·lomorfa externa, és el que té a veure amb l'efecte TETU ('The Emergence of The Unmarked', McCarthy i Prince 1996), segons el qual i situats en el marc de la teoria de l'optimitat, les restriccions de fidelitat⁶ se suspelen perquè totes les variants les compleixen, i aleshores emergeix només l'efecte de les restriccions de marcatge (Mascaró 2007: 717). En altres paraules, quan la formació dels candidats no només depèn de GEN (la funció que genera un conjunt infinit de formes superficials possibles en teoria de l'optimitat), sinó de l'al·lomorfa externa pròpiament, és a dir, del preestabliment de diferents formes fonològiques lèxiques, que són seleccionades per qüestions de marcatge (Mascaró 1996: 187)⁷. Un cas típic d'al·lomorfa condicionada fonològicament és aquell en què se selecciona l'al·lormorf que millor satisfà l'estructura sil·làbica menys marcada, és a dir CV (veg. Bonet *et alii* 2007: 904). Un exemple d'al·lomorfa externa el proporciona el coreà en què el morfema tòpic-focus *un/nun* es realitza *un* quan la paraula acaba en consonant (ex. *pap+un* 'arròs cuit'), i *nun* quan la paraula acaba en vocal per tal d'evitar el hiat (ex. *ai+nun* 'nen'), de manera que la selecció millora el marcatge fonològic. Encara dins l'al·lomorfa externa, es pot distingir entre l'alternança al·lormòrfica en el domini lèxic (ex. morfema tòpic-focus *un/nun* del coreà) i l'alternança al·lormòrfica en un domini superior al lèxic, que es correspondria amb el cas de la preposició *a* en català, tractada en aquest treball.

⁶ Per al cas estudiat són les restriccions de fidelitat les que se suspelen, però l'efecte TETU no només concerneix aquestes restriccions, sinó que també té repercussions en altres pertanyents a qualsevol dimensió lingüísticament rellevant (harmonia segmental, harmonia sil·làbica, alineament, fidelitat, etc.) (veg. McCarthy i Prince 1994: 2).

⁷ En l'apartat 4 es presenten més detalladament els supòsits i mecanismes de la teoria de l'optimitat.

L'altre tipus d'al·lomorfa mixta, és a dir l'al·lomorfa condicionada fonològicament amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, és aquella al·lomorfa externa en què la llista lèxica dels al·lomorfs està parcialment ordenada per reflectir el marcatge d'aquests al·lomorfs, de manera que els no marcats són els preferits, si no és que transgredeixen algun altre requeriment fonològic (Mascaró 2007: 716). Un cas és el del morfema d'infinitiu *r* del català del Baix Empordà, que seguit de clític, es realitza {n, m, l, t, s} en funció de la consonant que representa el clític (ex. *posar-ne* > *posan-ne*, *posar-me* > *posam-me*, *posar-la* > *posal-la*, etc.); però quan el clític comença per vocal, l'al·lomorfe que es tria és {r} perquè és el que té prioritat (ex. *posar-ho*). Així, l'ordenació parcial dels al·lomorfs del morfema d'infinitiu és {r > n, m, l, t, s}. Bonet (2004: 88, 92) distingeix dos altres tipus d'al·lomorfa externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, els quals tenen la particularitat de comptar amb especificació lèxica: 1) aquella en què alguns dels al·lomorfs estan especificats lèxicament i el que no ho està es prefereix per sobre dels altres, tret de quan transgredeix alguna restricció específica; un exemple és l'al·lomorfa del gènere masculí en català, en què en els casos marcats, com *-o* i *[-ə]*, cada arrel ve marcada lèxicament amb l'al·lomorfe corresponent, mentre que el cas no marcat, *-Ø*, no va especificat lèxicament i és preferent. L'altre tipus d'al·lomorfa externa és 2) aquell en què només un dels al·lomorfs està especificat lèxicament i és el que està per damunt dels altres; un exemple es troba en la llengua Dyirbal, en què el sufix ergatiu *ngu/gu* presenta l'al·lomorfe preferent *-ngu* especificat lèxicament per aparèixer quan l'arrel acaba en un peu, mentre que l'al·lomorfe *-gu* no està especificat lèxicament. El comportament de la preposició *a* en català es correspon amb el primer cas d'aquests dos tipus diferenciats per Bonet (2004) en les varietats occidentals del català central i amb el segon cas en barceloní i en tortosí, i, finalment, amb una barreja dels dos tipus en balear.

3.2 Característiques de l'al·lomorfa externa

L'al·lomorfa externa es pot definir amb les cinc característiques següents: 1) està restringida lèxicament, 2) es pot situar tant dins el domini lèxic com a fora, 3) mostra l'efecte d'un comportament fonològic regular, 4) l'alternança fonètica dels al·lomorfs és idiosincràtica, i 5) els al·lomorfs eviten contextos fonològics que en altres contextos de la llengua són acceptats (com ara el fet que */ana/* impliqui evitar les codes consonàntiques seguides de síl·laba començada per consonant).

La primera característica de l'al·lomorfa externa és la restricció lèxica, ja que el fenomen es troba restringit en un grup d'elements lèxics. En aquest sentit, tal com diu Mascaró (1996: 184), és possible que uns elements lèxics amb unes propietats gramaticals i una forma fonològica similars no tinguin al·lomorfa externa i altres sí. En el cas de la preposició *a*, el fenomen està limitat a aquesta preposició i no a d'altres, tot i que en tortosí, tal com apunta Clua (1995: 41), també es pot considerar que afecta les preposicions *cap a*, *contra* o *per a*, motiu pel qual l'autor descarta tractar el fenomen com al·lomorfa en aquesta varietat i considera que es tracta d'un procés fonològic. No obstant això, hi ha un conjunt de contraarguments que qüestionen l'explicació de Clua i aproximen el tractament del tortosí també a l'al·lomorfa externa. Clua justifica un procés fonològic per al tortosí per dos motius: 1) l'aparició de la [n] no només es troba en la preposició *a* sinó també a *per a*, *cap a*, *contra* (ex. *per an ells*, *cap an esta*, *contran ells*), i 2) la [n] pot ser considerada consonant epentètica (p. 50). Quant al primer motiu, si bé és cert que [n] apareix en les quatre preposicions, no apareix amb la mateixa distribució: mentre que amb la preposició *a* [n] apareix quan segueix una vocal, sigui quina sigui, amb les preposicions *cap a*, *contra* i *per a* [n] només apareix quan segueix qualsevol vocal menys la [a], per la qual cosa no es pot parlar del mateix fenomen. A causa, justament, del fet que *cap a*, *contra* i *per a* només presenten [n] quan segueix una vocal no central, l'autor descarta una explicació del fenomen per OCP (*Obligatory Contour Principle*, que postula que, en el nivell melòdic, els elements adjacents idèntics són prohibits), ja que no es pot justificar la necessitat de salvar l'adjacència de dos segments idèntics si justament en el cas de [aa] és quan no hi ha [n], sinó que la nasal apareix en combinacions del tipus [ane] o [anu] (ex. *He jugat contra aquells*

[akéʎs] vs. *He jugat contra estos* [anéstos], *Verema per a un d'aquells* [peranún]). Així, Clua dóna una explicació basada en l'*Onset Principle* (OP, que reflecteix la tendència de les llengües a construir síl·labes amb obertura). Quant al segon motiu adduït per Clua per tal de justificar el fenomen com un procés fonològic d'epèntesi, en fa la justificació pel tret coronal de la nasal. Així, si bé la [n] no és el segment consonàntic menys marcat, ja que ho seria un element oclusiu, la [n] té un punt d'articulació coronal i aquest és el menys marcat. A partir d'aquí, per tal de mantenir les diferències entre els sons vocàlics adjacents, el tret rellevant dels quals és [+continu], la nasal, amb el tret [-continu], situada entremig de les vocals, és idònia per contrarestar l'adjacència. La dificultat d'aquesta justificació de [n] com a epèntesi arriba quan es tenen en compte les varietats occidentals del català central que presenten una [m] en les seves variants al·lomòrfiques. La [m] és també una consonant nasal però no té un punt d'articulació coronal, sinó labial, raó per la qual és menys justificable la seva naturalesa epentètica. En vista d'aquests fets, sembla més adient concloure que en tortosí el comportament de la preposició *a* també s'emmarca en el fenomen de l'al·lomorfia externa, un posicionament que encara consta d'algun altre argument a favor, que s'explica més endavant.

La segona característica de l'al·lomorfia externa és que es pot situar tant dins el domini lèxic (ex. el morfema d'infinitiu *r* del català del Baix Empordà, veg. Mascaró 2007: 725) com a fora (ex. l'article indefinit *a/an* en anglès, veg. Mascaró 1995: 514). El cas de la preposició *a* és de domini no lèxic perquè se situa fora de la paraula i inclou dos dominis, el de la preposició i el del mot següent. Tal com diu Mascaró (1995: 514), l'alternança és lèxica, però s'esdevé en un domini no lèxic. En el cas de la preposició *a*, l'alternança lèxica és {*a*, *an*, *ana*} (o {*a*, *am(b)*, *am(b)a*}), però s'esdevé en el domini no lèxic de 'preposició + SN'.

La tercera característica és el comportament fonològic regular de l'al·lomorfia externa, en el qual tenen a veure les propietats del morf però també de la paraula adjacent, mentre que en l'al·lomorfia lèxica l'elecció de les variants només depèn de les propietats internes de la paraula (Mascaró 1996: 182, 185). En el cas de la preposició *a*, l'elecció de /*an*/, per exemple, té en compte que la paraula següent comença per vocal, mentre que l'elecció de /*ana*/ té en compte que la paraula següent comença per consonant.

La quarta característica de l'al·lomorfia externa és que l'estructura de l'alternança fonètica dels al·lomorfs és idiosincràtica, i, per tant, llistada lèxicament, de manera que no és derivable per regles fonològiques postlèxiques (Mascaró 1995: 515), fet que sí que és possible en l'al·lomorfia lèxica. En el cas de la preposició *a*, les alternances fonètiques no són derivables de regles fonològiques, ja que, com s'ha explicat anteriorment, abans que la /*n*/ i la /*m*/, hi ha altres consonants menys marcades per ser epentètiques.

La cinquena i última característica de l'al·lomorfia externa és que els al·lomorfs eviten contextos fonològics que la llengua accepta en altres casos (Bonet 2004: 88), de manera que l'elecció d'un al·lomorf no es basa en el fet que l'altre al·lomorf és rebutjat per qüestions d'absoluta malformació fonològica, a diferència del que passa en l'al·lomorfia lèxica, on l'elecció sí que depèn de la malformació fonològica d'un dels al·lomorfs (ex. en francès *angle – angulaire*, veg. Mascaró 1996: 186). En canvi, en l'al·lomorfia externa l'al·lomorf se selecciona perquè produeix una estructura no marcada (Mascaró 2007: 716, i 1996: 186). Aquest és el cas de la preposició *a*, on la variant /*ana*/ (o /*am(b)a*/) apareix davant consonant per evitar el contacte sil·làbic entre dues consonants i crear estructures no marcades de CV, tot i que la llengua admet codes consonàntiques seguides de síl·laba iniciada per consonant en altres contextos –cal remarcar que la selecció de l'al·lomorf que millor satisfà l'estructura sil·làbica menys marcada, és a dir consonant seguida de vocal (CV), és un cas típic d'al·lomorfia externa (veg. Bonet *et alii* 2007: 904). En aquest mateix sentit, la selecció de /*an*/ (o /*am(b)*/) s'interpreta com una forma d'evitar l'elisió o la fusió en un contacte vocàlic, fenòmens habituals de la llengua en altres contextos, tot i que manté el comportament fonològic general d'evitar un contacte vocàlic. En aquest punt, cal recordar que el treball de Clua (1996a: 41-49), malgrat que consideri que en tortosí es tracta d'un procés fonològic, l'explicació que dóna d'aquest procés es

basa en l'*Onset Principle* (OP), que, com s'ha apuntat, advoca per l'estructura no marcada de CV, la qual cosa dóna més consistència a l'anàlisi d'al·lomorfia externa perquè el fet de cercar l'estructura no marcada CV és un dels trets que la caracteritza.

L'ordenació lèxica dels al·lomorfs en l'al·lomorfia externa significa que la llista lèxica dels al·lomorfs està parcialment ordenada per reflectir el marcatge d'aquests al·lomorfs, de manera que els no marcats són els preferits, si no és que transgredeixen algun altre requeriment fonològic (Mascaró 2007: 716). Un cas és el del morfema d'infinitiu *r* del català del Baix Empordà, que seguit de clític es realitza {n, m, l, t, s} en funció de la consonant que representa el clític (ex. *posar-ne* > *posan-ne*, *posar-me* > *posam-me*, *posar-la* > *posal-la*, etc.); però quan el clític comença per vocal, l'al·lomorf que es tria és {r} perquè és el que té prioritat (ex. *posar-ho*). Així, l'ordenació parcial dels al·lomorfs del morfema d'infinitiu és {r > n, m, l, t, s}. En aquest estudi, es demostrarà que les variants al·lomòrfiques de la preposició *a* són un cas d'al·lomorfia externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, ja que en les quatre varietats estudiades un dels al·lomorfs és preferent, o sigui, és la variant que apareix per defecte. Si es té en compte que els diferents al·lomorfs de la preposició *a* se seleccionen en funció del context fonològic, això és, segons si segueix una vocal o una consonant perquè es busca l'estructura sil·làbica no marcada de CV, el fet que una variant al·lomòrfica de la preposició sigui preferent o prioritària significa que apareix independentment del context fonològic, o sigui independentment de si segueix vocal o consonant.

Bonet (2004: 88, 92) distingeix dos altres tipus d'al·lomorfia externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, els quals tenen la particularitat de comptar amb especificació lèxica: 1) En un cas, alguns dels al·lomorfs estan especificats lèxicament i el que no ho està es prefereix per sobre dels altres, tret de quan transgredeix alguna restricció específica. Un exemple d'aquest tipus d'al·lomorfia externa és la que presenta el gènere masculí en català, en què en els casos marcats com *–[u]* i *–[ə]* cada arrel ve marcada lèxicament amb l'al·lomorf corresponent, mentre que el cas no marcat, *–Ø*, no va especificat lèxicament i és preferent (veg. Bonet *et alii* 2007). 2) En l'altre tipus d'al·lomorfia externa només un dels al·lomorfs està especificat lèxicament i és, a més, el que està per damunt dels altres. Així, en la llengua Dyirbal el sufix ergatiu *ngu/gu* presenta l'al·lomorf preferent *–ngu* especificat lèxicament per aparèixer quan l'arrel acaba en un peu, mentre que l'altre al·lomorf, *–gu*, no està especificat lèxicament i apareix en la resta de casos. Com es demostrarà més endavant, el comportament de la preposició *a* en català es correspon amb el primer cas d'aquests dos tipus d'al·lomorfia externa en les varietats occidentals del català central; amb el segon cas, en barceloní i en tortosí, i amb una barreja dels dos tipus, en balear.

4. Especificacions lèxiques de les variants al·lomòrfiques

De l'anàlisi de les dades que s'han estudiat, se n'obté la distribució de les formes següent:

(1)

<u>Barceloní:</u>	- /a/ + vocal o consonant - /an/ + vocal - /ana/ + consonant
<u>Varietats occidentals del català central:</u>	- /a/ + vocal o consonant - /am(b)/ + vocal o consonant - /am(b)a/ + consonant [pr. interrogatius]
<u>Balear:</u>	- /a/ + vocal [neutra i en alguns casos vocal no neutra] O consonant - /an/ + vocal neutra - /ana/ + consonant [pr. personals i interrogatius]
<u>Tortosí:</u>	- /a/ + vocal o consonant - /an/ + vocal

A partir de les dades, s'observa que la majoria de variants al·lomòrfiques apareixen en funció del context fònic següent, és a dir, vocal o consonant, per tal de trobar l'estructura sil·làbica no marcada de CV, però en alguns casos no és així: 1) La variant /a/, en les quatre varietats, apareix independentment del context fonològic, és a dir, davant de vocal o de consonant. Així, en balear, hi ha alguns casos en què /a/ només pot aparèixer quan no segueix una vocal neutra (ex. *an en Joan* vs. *a ella*), mentre que en d'altres casos pot aparèixer independentment del context fonològic següent (ex. *a Alacant*, *a Barcelona*, *a Euskadi*). 2) Respecte de la variant /am(b)/ de les varietats occidentals del català central, de la mateixa manera que /a/, apareix independentment del context fonològic, és a dir, davant de vocal o de consonant (ex. *am(b) ell*, *am(b) tu*). 3) Finalment, quant a la variant /ana/ (o /am(b)a/), cal dir que si bé és cert que apareix sempre seguida de consonant, la seva presència mostra diferències en les varietats segons la categoria gramatical de la paraula següent (determinant, pronom personal o pronom interrogatiu). Per a tots aquests casos, doncs, hi ha una explicació aliena al context fonològic següent, que es troba en les especificacions lèxiques de les diferents variants al·lomòrfiques.

4.1 Variant al·lomòrfica /a/

Cal parar atenció, primerament, en els contextos gramaticals en què apareix la variant /a/:

- noms propis** (*a Arnau* i no **an Arnau* en tortosí)– **topònims** (*a Alacant* i no **an Alacant* en les quatre varietats, tant si no porten article com si en porten: *al Carib* i no **an el Carib*).
- adverbis locatius** (*a aquí* i no **an aquí* en les varietats occidentals del català central, balear i tortosí)
- SN escarits en plural CD, CI** (*Ho donen a estudiants* i no *Ho donen *an estudiants* en barceloní, balear i tortosí però *Ho donen am(b) estudiants* en les varietats occidentals centrals)
- SN definit lloc real** (*al parc* i no **an el parc* en les varietats occidentals del català central i en tortosí)
- SN definit de lloc figurat** (*al terreny polític* i no **an el terreny polític* en tortosí)
- SN definit temporal** (*al moment* i no **an o am(b) el moment* en les varietats occidentals del català central i en tortosí)

- g) **SN definit CD, CI** (*Lo mestre ha buscat als xiquets per tota l'escola i no *an els xiquets en tortosí*)
- h) **SN escarits en singular de lloc real en CC estàtics i dinàmics** (*Visc-vaig a casa i no *Visc-vaig ana casa en les quatre varietats*)
- i) **SN escarits en plural de lloc real en CC dinàmics** (*Vaig a habitacions i no *Vaig an habitacions en barceloní, balear i tortosí, però Vaig am(b) habitacions en les varietats occidentals del català central. En els estàtics és en: Viuen en habitacions*)

Aquests contextos queden resumits en el següent esquema:

(2)

<i>- Entre parèntesis hi ha el nombre de varietats on apareix.</i> <i>- Dins els topònims, s'hi poden incloure els noms propis en funció de CD i CI en tortosí, ja que en aquesta varietat els noms propis no admeten article.</i>						
topònims (4) (barc., occ., bal., tor.) SN escarits singular CClloc real estàtics i dinàmics (4) (barc., occ., bal., tor.)	>	SN escarits CD-CI (3) (barc., bal., tor.) adverbis locatius (3) (occ., bal., tor.)	>	SN escarits plural CClloc real dinàmics (2) (barc., bal., tor.) SN art.def. CClloc real i CC temporal (2) (occ., tor.)	>	SN art.def. CD-CI (1) (tor.) SN art.def. CClloc figurat (1) (tor.)

S'observa, d'una banda, que 1) hi ha una gradació entre els contextos, de manera que més varietats usen /a/ en els SN escarits i només una varietat usa /a/ en els SN definits en funció de CD o CI i de CC de lloc figurat; i, de l'altra, que 2) hi ha una gradació entre les varietats dialectals, de manera que el tortosí és la varietat que presenta /a/ en més contextos i el barceloní és la varietat que presenta /a/ en menys contextos.

4.1.1 Especificitat

El motiu que justifica que els SN escarits requereixen més la variant /a/ que els SN amb article definit o que qualsevol SN no escarit (també cal tenir present el cas dels adverbis locatius que, com a tals, no poden tenir determinant i s'acosten més al comportament dels SN escarits) és el tret sintacticosemàntic de l'especificitat. En altres paraules, els SN escarits són més específics que els que consten de determinant, alhora que els SN definits són més específics que els que consten de determinant indefinit o altres. Alguns autors han definit el concepte d'especificitat: Delfitto i Corver (1998), Heusinger (2002), i Karimi (1999). Delfitto i Corver (1998: 281) el defineixen com un procés sintàctic que apareix per expressar una interpretació 'específica' d'un dels constituents implicats. Heusinger (2002: 245) defineix especificitat contraposat a definitud: el darrer concepte expressa la propietat pragmàtica de familiaritat dins el discurs i el primer reflecteix una estructura referencial dels elements usats en el discurs. Karimi (1999) fa una breu panoràmica del tractament que ha tingut el concepte en diversos treballs, dels quals destaca Enç (1991). Aquest autor defineix els SN definits i els SN específics en relació amb els referents del discurs prèviament establerts, en què els SN definits mantenen una relació d'identitat amb els referents establerts i, per això, requereixen antecedents forts, mentre que els SN específics mantenen una relació d'inclusió amb els referents establerts i, per això, requereixen antecedents febles. Segons aquesta teoria, els SN definits sempre són específics, com els noms propis, els pronoms i els SN modificats per un demostratiu o per un article definit. D'altra banda, Lavric (2003) considera que el concepte d'especificitat s'entén, en general, com a dos trets semàntics diferents, tot i que interrelacionats: 1) com una lectura específica obtinguda de la identitat del

referent, i 2) com una existència objectiva contraposada a una d'hipotètica, és a dir, una existència en el món real.

D'aquestes aproximacions al concepte d'especificitat, se'n deriven dues concepcions del terme: 1) els SN específics són definits, la qual cosa concorda amb l'anàlisi de la preposició *a* en què la variant /a/ apareix sobretot davant SN definits, a més dels SN escarits. Els escarits, com a tals, en principi no són definits perquè no consten de determinant, tot i que en casos com els topònims es pot considerar que porten l'article incorporat, ja que alguns van amb article (ex. *al Carib*) i presenten el mateix comportament que els topònims sense article (ex. *a Barcelona*). D'altra banda, en els SN definits, prevalen aquells en singular (ex. *Van a escola* però *Van am(b) albergs* en les varietats occidentals centrals). Una altra concepció d'especificitat és que 2) els SN específics expressen una existència en el món real, la qual cosa concorda amb l'anàlisi de la preposició *a* en el fet que la variant /a/ apareix amb més freqüència en CC que expressen lloc real (ex. **an el parc > al parc* en les varietats occidentals centrals i en tortosí).

Els mateixos autors i altres han aplicat el tret d'especificitat en l'anàlisi de diferents fenòmens sintàctics. D'entre aquests, destaca Picallo (1994), que aplica l'especificitat en català en la posició dels adjectius qualitius de tipus avaluatiu en els SN indefinits, seguint el tractament que en fa Bosque (1993) per al castellà: la posició de l'adjectiu és postnominal, i per tant canònica, quan l'indefinit pot tenir una interpretació o bé específica o bé no específica (ex. *L'Anna creu que una periodista important li demanarà una entrevista*), i és prenominal quan l'indefinit només pot tenir una interpretació específica (ex. *L'Anna creu que una important periodista li demanarà una entrevista*). D'altra banda, Leonetti (2008) considera que moltes llengües que consten de DOM, o *Differential Object Marking* (que fa referència a la presència de la preposició *a* davant un objecte), i de CD, o *Clitic Doubling* (duplicació pronominal), mostren restriccions d'especificitat en aquestes construccions. En la mateixa línia que Leonetti, Escandell-Vidal (2007) i Laca (1995: 86-87) consideren que el factor rellevant per a la presència de la preposició *a* en el Complement Directe Preposicional (CDP) és la topicalitat, que està relacionada amb una forta referencialitat o especificitat, la qual cosa diferencia un CD (Complement Directe) d'un CDP: mentre que el CD és una delimitació de la semàntica del verb sense gairebé referencialitat (d'aquí la dificultat de les diferències entre *En Joan menja molt* i *En Joan medeix dos metres*), el CDP és un acusatiu atípic perquè presenta referencialitat; en altres paraules, la preposició *a* del CDP permet autonomia referencial (Laca 1995: 73-74).

Si bé en altres llengües aquest tret semàntic té repercussions sintàctiques, en el cas de la preposició *a* té sobretot repercussions fonològiques, tot i que també sintàctiques: en els casos marcats amb referència específica (és a dir, els SN escarits són els més específics, seguits dels SN que consten de determinant definit) hi ha repercussions fonològiques en el sentit que només es permet la variant al·lomòrfica /a/, i hi ha repercussions sintàctiques en el sentit que només es permet la preposició *a* i no *en*. Els casos que surten d'aquests patrons s'expliquen pel grau d'especificitat que cada varietat aplica als constituents. Per una banda, *en temps de guerra* i *en dues setmanes*, i *viuen en cases* i *en política* presenten la preposició *en* en comptes de *a* per la pèrdua del tret d'especificitat, ja que en uns (*en temps de guerra* i *en dues setmanes*) la temporalitat no és específica sinó allargada en el temps, i en altres (*en cases* i *en política*) o bé pel tret de pluralitat a *en cases* (que és un tret menys específic que el singular) o bé per tractar-se d'un fet fora del món real físic a *en política* (que és també una causa de pèrdua d'especificitat que pot propiciar la presència de la preposició *en*). Per altra banda, en les varietats occidentals del català central, els casos *Van am(b) albergs* i *Ho donen am(b) estudiants*, en què es prefereix la variant /am(b)/ per sobre de /a/, també s'expliquen pel tret de pluralitat, que treu especificitat al constituent. La dicotomia entre singular i plural és un dels factors que Laca (1995: 82) tenia en compte per a la tesi de la topicalitat en el CDP en castellà, en què considerava que el singular dóna més referencialitat. Per tant, es pot concloure que el factor rellevant per a tots aquests casos a l'hora d'usar una o altra preposició o una o altra variant de la preposició *a* és el grau d'especificitat que atorga cada varietat per a cada constituent.

En relació amb la presència de la variant /a/ en uns contextos determinats, cal esmentar que en el treball de Clua (1995: 38, 51-53) es justifica per qüestions de freqüència d'ús, ja que creu que /a/ apareix sempre davant SN escarits (nom propi, nom comú, adjectiu, infinitiu i adverbí), és a dir categories lèxiques que com a tals tenen una freqüència d'ús menor a les categories funcionals, mentre que no apareix /a/ sinó /an/ davant de determinants, és a dir categories funcionals, que tenen més freqüència d'ús. Per tant, /a/ apareix davant les categories que són menys freqüents, les lèxiques. Tanmateix, Clua no té en compte casos com *al parc* o *al moment*, on en tortosí només pot aparèixer /a/ i aquesta preposició ve seguida d'un determinant article definit. Així, doncs, no sembla factible aquesta justificació, i sembla, en canvi, més explicativa la referència a l'especificitat del constituent. Tanmateix, sí que cal dir que en el cas dels infinitius hi pot tenir a veure algun factor relacionat amb la posició sintàctica, ja que sempre apareix la variant /a/ de la preposició *a* quan aquesta apareix en un CRP en infinitiu (ex. *S'ha dedicat a apagar focs*), mentre que un CRP no infinitiu ja s'ha dit a § 1 que la preposició *a* presenta les mateixes variants al·lomòrfiques que per a CD, CI i CC (ex. *S'ha dedicat am(b) això*, però *S'ha dedicat a apagar focs*). En aquest mateix sentit, sempre apareix /a/ quan la preposició *a* fa de nexa d'una perífrasi verbal on segueix un infinitiu (ex. *Ell vol tornar a agafar-ho*). De fet, Mascaró (1996:183-184) ja esmenta un cas anàleg per al francès, *Mon beau ami est beau à voir*, en què si la variant al·lomòrfica depengués de les propietats de la paraula adjacent, a tot arreu hi hauria *bel*, ja que sempre segueix una consonant, però en aquest cas hi ha d'haver implicacions pel que fa a la posició sintàctica perquè hi apareix *beau*.

En definitiva, el comportament particular de la variant al·lomòrfica /a/ es deu a l'especificació lèxica que porta incorporada amb el tret d'especificitat: /a/[_{especificitat}]. Aquesta especificació lèxica li dona prioritat respecte de les altres variants al·lomòrfiques, ja que apareix independentment del context fonològic següent. D'altra banda, aquest també és el cas de la variant /am(b)/ en les varietats occidentals del català central, ja que també pot aparèixer tant si segueix vocal o consonant, de manera que en aquestes varietats aquesta és la variant prioritària, tot i que no consta de cap especificació lèxica. La qüestió de la prioritat s'explica extensament més endavant en termes de la teoria de l'optimitat (§ 4).

4.2 Variant al·lomòrfica /ana/ (o /am(b)a/)

En relació amb la variant al·lomòrfica /ana/, el primer aspecte que cal plantejar-se és per què aquesta variant apareix sempre en context seguit de consonant, quan per aconseguir l'estructura sil·làbica no marcada CV ja hi hauria la variant /a/. En aquest sentit, s'ha de descartar que es tracti d'un cas de reduplicació, o sigui la repetició de la base, un concepte tractat per McCarthy & Prince (1996) a partir del qual s'estableixen les bases de la teoria de la correspondència (TC, *Correspondence Theory*), que és la versió de la teoria de l'optimitat que compara i avalua formes superficials respecte dels inputs corresponents (McCarthy & Prince 1995; Lloret 2006: 2). Una particularitat de la reduplicació és que, com que no hi ha forma subjacent, no hi pot haver restriccions de fidelitat entre l'input i l'output (I-O); només actua la restricció de fidelitat MAX que diu que "cada element de la base s'ha de correspondre amb un element del reduplicant" (Mascaró 1995: 516). Tanmateix, en el cas de /ana/ o /am(b)a/ no només es repeteix la base *a*, sinó que també hi apareixen els segments [n] i [m(b)]. En el supòsit que per sobre de la restricció MAX hi hagués la restricció de marcatge *VV (que prohibeix els hiats), es podria justificar la presència de [n] i [m(b)] com elements epentètics per evitar el contacte de *aa*; però, com ja s'ha argumentat anteriorment, [n] i [m] no són les consonants més adients per ser epentètiques, ja que no són les menys marcades, i encara té menys sentit tractar com a epènesi la presència de l'oclusiva [b]. En definitiva, per a aquests fets, no és possible una explicació de la forma [ənə] com un cas de reduplicació.

Un altre motiu que descarta l'explicació per reduplicació és que les preposicions *en* i *amb* també presenten un segment [ə] en el context seguit de pronom interrogatiu, almenys en les varietats occidentals del català central i en balear (*Am(b)ə qui ho fas?* = Amb qui ho fas / *Am(b)ə què ho fas?* = Amb què ho fas / *Am(b)a quina llengua parles?* = En quina llengua

parles⁸): aquesta [ə] no pot ser el resultat de la reduplicació perquè altrament també s'haurien reduplicat les nasals. Es pot considerar, doncs, que aquestes preposicions també consten d'una variant al·lomòrfica que coincideix amb /am(b)a/. Relacionat amb això, cal tenir en compte que les varietats que tenen la variant /ana/ (o /am(b)a/) per a la preposició *a*, si la presenten, com a mínim sempre és en els pronoms interrogatius, de manera que aquests són el seu primer context d'aparició; i això coincideix amb el fet que /am(b)a/ apareix també en les preposicions *en* i *amb* només quan segueix un pronom interrogatiu. La distribució de /ana/ (o /am(b)a/) en la preposició *a* es mostra en l'esquema següent:

(3)

- Barceloní, /ana/ seguit de:
 - Pronom interrogatiu (ex. *Ana qui ho dónes?*).
 - Pronom personal començat per consonant tret de *nosaltres* i *vosaltres* (ex. *T'ho dono ana tu*).
 - SN definit començat per consonant (ex. *Ho dono ana la Júlia*).
- Balear, /ana/ seguit de:
 - Pronom interrogatiu (ex. *Ana qui ho dónes?*).
 - (eivissenc) Pronom personal començat per consonant, tret de *noltros* i *voltros* (ex. *T'ho dono ana tu*).
- Varietats occidentals del català central, /am(b)a/ seguit de:
 - Pronom interrogatiu (ex. *Am(b)a qui ho dónes?*).

En l'esquema (3), només s'han tingut en compte alguns dels pronoms interrogatius començats per consonant, és a dir *què*, *qui*, *quin* i *quant*, i no el pronom interrogatiu començat per vocal *on*, ja que, com s'ha esmentat i com s'acabarà d'argumentar més endavant, la variant /ana/ (o /am(b)a/) només apareix en el context fonològic seguit de consonant. Pel que fa a la resta de pronoms interrogatius començats per consonant, cal tenir en compte que no són rellevants perquè o bé no tenen les funcions de CD, CI i CC locatiu i temporal (ex. *perquè* o *com*), o bé no accepten la preposició *a*, com en el cas de *quan*. D'altra banda, en relació amb *on*, aquest pronom interrogatiu requereix la variant /a/ i no /ana/, ja que el context fonològic no és de consonant, però tampoc no requereix la variant /an/ per evitar el contacte vocàlic. L'explicació d'aquest fenomen es troba en el fet que *on* té la funció de CC de lloc real, la qual cosa implica que consta del tret d'especificitat; i per aquest motiu, com els constituents específics esmentats anteriorment, demana la variant /a/[_{especificitat}]. Així, constituents com *A on vas?* es realitzen [onɣbás], en què s'ha elidit el segment corresponent a la preposició *a*, ja que, tal com es veurà en l'anàlisi en teoria de l'optimitat, la variant /a/[_{especificitat}] admet els processos d'elisió i de fusió amb la vocal següent, coincidint amb el comportament fonològic regular de la llengua en contextos de contacte vocàlic⁹.

D'altra banda, s'observa que hi ha una gradació entre els contextos on apareix /ana/ (o /am(b)a/) i una gradació entre les varietats que presenten aquesta variant al·lomòrfica, tal com es mostra en els esquemes següents:

⁸ DCVB: A Mallorca i Menorca, *amb* substitueix la preposició *en* davant paraula d'inicial vocàlica, i, amb la forma *ambe*, davant els interrogatius *què*, *qui*, *quin*: «No sabem parlar amb italià» (=en italià); «No penseu amb aquestes coses» (=en aquestes coses); «¿Ambe quina llengua parla?» (¿en quina llengua parla?).

⁹ Del pronom interrogatiu *on* no se'n tenen dades de les quatre varietats, de manera que l'anàlisi es basa en la pròpia intuïció com a parlant de les varietats occidentals del català central.

(4)

Contextos on apareix /ana/ o /am(b)a/:
entre parèntesis el nombre de varietats que la presenten
pr. interrogatius (3) > pr. personals forts (2) > SN definits (1)

(5)

Varietats que presenten /ana/ o /am(b)a/:
entre parèntesis el nombre de contextos on apareix
var. de Barcelona (3) > balear (2) > var. occidentals del cat. central (1) > tortosí (0)

En relació amb la gradació entre les varietats segons el grau d'ús de la variant /ana/ (o /am(b)a/), es pot destacar que el barceloní és la varietat que més la presenta, mentre que el tortosí no ho fa mai, una situació a la inversa del que es trobava amb la variant al·lomòrfica /a/, on el tortosí era la varietat que més la presentava i el barceloní era la que menys.

4.2.1 Pressió paradigmàtica

Una possible explicació de l'aparició de la variant /ana/ es troba en la pressió paradigmàtica, un fenomen que es defineix pel fet que l'alta freqüència d'ús d'un context determinat, en aquest cas /an/ seguit de la vocal neutra del mot següent, ha fet pressió sobre les altres formes per tal d'uniformitzar el paradigma. Aquesta hipòtesi ja es troba a Cabré (1980: 13), on es diu que el segon so vocàlic de la forma /ana/ s'afegeix per analogia i per uniformitzar totes les formes. Cabré afegeix que l'aparició de [n] o [m] també es dona davant vocal no neutra (ex. *an ell*), però com que es produeix en un nombre reduït de casos, l'analogia s'ha fet damunt la forma *ana* més general, i fins i tot s'ha estès davant algun mot que comença en consonant.

La teoria de la pressió paradigmàtica es veu recolzada en les dades estudiades en aquest treball per dos arguments. El primer és que les varietats que menys accepten la base influent admeten menys la variant /ana/, és a dir, el tortosí i les varietats occidentals del català central, mentre que les varietats que més accepten la base influent també accepten més la variant /ana/, és a dir el barceloní i el balear. Concretament, el tortosí presenta [an] seguit de [a] només en dos contextos, i per això no admet mai la variant al·lomòrfica /ana/. D'altra banda, les varietats occidentals del català central admeten /am(b)/ seguit de [ə] en contextos d'ús poc freqüent, i per això només admeten la variant /am(b)a/ davant els pronoms interrogatius. A continuació s'exposa el resum dels contextos en forma d'esquema:

(6)

Relació entre contextos amb [ənə] o [əm(b)ə] i acceptació de la variant /ana/ o /am(b)a/: -Els contextos d'ús més freqüent, i, per tant, amb un major pes, es marquen amb FREQUENT.	
Tortosí	
<u>Accepta /an/ seguit de la vocal 'a' a:</u> 1) Determinants indefinits (ex. <i>an algun home</i>) FREQUENT 2) Demonstratius només de llunyania (ex. <i>an aquell home</i>) FREQUENT	No admet mai /ana/.
Varietats occidentals del català central	
<u>Accepta /am(b)/ seguit de vocal neutra a:</u> 1) SN definits CD-CI (ex. <i>am(b) en-el Joan</i>) FREQUENT 2) Determinants indefinits (ex. <i>am(b) algun home</i>) FREQUENT 3) Demonstratius de proximitat (ex. <i>am(b) aquest home</i>) FREQUENT 4) Demonstratius de llunyania (ex. <i>am(b) aquell home</i>) FREQUENT 5) SN escarits en vocal CClloc real dinàmics (ex. <i>van am(b) habitacions</i>) 6) SN escarits plural en vocal CD-CI (ex. <i>Ho dono am(b) estudiants</i>)	<u>Només admet /am(b)a/ a:</u> 1) Pronoms interrogatius començats per consonant, però amb la doble possibilitat de /am(b)/ (ex. <i>am(b)a qui ho dónes?</i> o <i>am(b) qui ho dónes?</i>)
Balear	
<u>Accepta /an/ seguit de vocal neutra a:</u> 1) SN definits CD-CI (ex. <i>an en Joan</i>) FREQUENT 2) Determinants indefinits (ex. <i>an algun homo</i>) FREQUENT 3) Demonstratius de proximitat (ex. <i>an aquest homo</i>) FREQUENT 4) Demonstratius de llunyania (ex. <i>an aquell homo</i>) FREQUENT 5) SN definits CClloc real (ex. <i>an es parc</i>) FREQUENT	<u>Admet /ana/ a:</u> 1) Pronoms interrogatius començats per consonant (ex. <i>ana qui ho dónes?</i>) 2) (en eivissenc) Pronoms personals forts començats per consonant tret de <i>noltros</i> i <i>voltros</i> (ex. <i>ana tu</i>).
Barceloní	
<u>Accepta /an/ seguit de vocal neutra a:</u> 1) SN definits CD-CI (ex. <i>an en-el Joan</i>) FREQUENT 2) Determinants indefinits (ex. <i>an algun home</i>) FREQUENT 3) Demonstratius de proximitat (ex. <i>an aquest home</i>) FREQUENT 4) Demonstratius de llunyania (ex. <i>an aquell home</i>) FREQUENT 5) SN definits CClloc real (ex. <i>an el parc</i>) FREQUENT 6) Adverbis locatius (ex. <i>an aquí</i>) FREQUENT	<u>Admet /ana/ a:</u> 1) Pronoms interrogatius començats per consonant (ex. <i>ana qui ho dónes?</i>) 2) Pronoms personals forts començats per consonant tret de <i>nosaltres</i> i <i>vosaltres</i> (ex. <i>ana tu</i>) 3) SN definits començats per consonant (ex. <i>ana la Júlia</i>)

El segon argument a favor de la teoria de la pressió paradigmàtica es troba en el fet que [ə] és el segment vocàlic menys marcat en les varietats del català que consten d'aquest segment, que són les mateixes que presenten /ana/ (o /am(b)a/), de manera que és l'element epentètic més idoni, la qual cosa afavoreix que la forma influent del paradigma sigui [ənə], perquè en aquest sentit és la menys marcada.

De tota manera, si bé la pressió paradigmàtica té com a funció bàsica uniformitzar les formes d'un paradigma, en alguns casos la intervenció d'altres factors provoca que no es produeixi aquesta uniformització. Un cas es troba en barceloní i en balear, en què, de l'esquema (6), s'observa que en aquestes varietats s'accepta /ana/ davant els pronoms personals forts començats per consonant tret dels de primera i segona persona del plural, que són els pronoms que tenen una forma fonològica més llarga (és a dir *nosaltres*, *vosaltres*, *noltros* i *voltros*). La

llargada fonològica d'aquests mots pot haver motivat que en aquestes formes no aparegués la variant /ana/ per tal de no ocasionar una seqüència fònica massa llarga del tipus *ana nosaltres*. Per tant, es prefereix no uniformitzar aquestes formes pronominals a /ana/ per qüestions d'economia; tant és així que, de fet, el propi paradigma dels pronoms personals forts queda desequilibrat, ja que, de les formes que comencen en consonant, les dues primeres persones del singular incorporen /ana/, i la primera i segona del plural no.

D'altra banda, el fet que els pronoms interrogatius siguin el primer context en què apareix /ana/, com s'ha vist anteriorment, sembla indicar que té una motivació sintàctica basada en la categoria gramatical de pronom interrogatiu, de manera que aquests mots són el primer context on actua la pressió paradigmàtica. Tanmateix, en aquest sentit, cal tenir en compte que els pronoms interrogatius ocupen gairebé sempre la posició inicial d'oració, la qual pot ser propícia a la pressió paradigmàtica i ser, per tant, el vertader motivador del fenomen. La rellevància de la posició inicial d'oració en relació amb el fenomen de la pressió paradigmàtica es demostra amb el fet que els pronoms personals forts, que són el segon context on apareix /ana/, també ocupen amb bastanta freqüència aquesta posició, en aquest cas a causa del fenomen sintàctic d'origen pragmàtic del doblament clític, o sigui l'aparició simultània i obligatòria d'un clític i d'un sintagma coreferencial quan aquest darrer és un pronom fort en posició de CD o CI (ex. *A mi, no m'agrada*). Es pot concloure, per tant, que els pronoms interrogatius són el primer context d'aparició de /ana/ no per una motivació sintàctica de la pròpia categoria gramatical, sinó per la seva posició inicial dins l'oració, una posició propícia a la pressió paradigmàtica.

En definitiva, la variant /ana/ (o /am(b)a/) té els seus orígens en la pressió paradigmàtica, de manera que no es tracta d'un cas de reduplicació. Tanmateix, tampoc no es tracta d'un doble marcatge dels pronoms a través de la doble incorporació de la preposició *a* –entenent que els dos segments /a/ de /ana/ corresponen a aquesta preposició–, tal com postula Escandell-Vidal (2007: 40), que atribueix aquest comportament al fet que els pronoms són el primer context d'aparició del DOM (*Differential Object Marking*). En resum, la variant /ana/ (o /am(b)a/) està especificada lèxicament per als pronoms interrogatius i personals començats en consonant en balear (és a dir _[pr. int. i pr. per. consonant]) i només per als pronoms interrogatius en les varietats occidentals del català central (és a dir _[pr. int.]), mentre que en barceloní no consta d'especificació lèxica perquè apareix sempre en el context fonològic regular seguit de consonant, i, finalment, com s'ha dit, en tortosí aquesta variant no existeix.

5. Tractament del fenomen en teoria de l'optimitat

En teoria de l'optimitat, per a cada forma subjacent o input, es genera un conjunt infinit de formes possibles, anomenades candidats, d'entre els quals un és seleccionat com a òptim en transgredir en menor grau la jerarquització d'una sèrie de restriccions universals, l'ordenació de les quals respon a una gramàtica determinada. Hi ha dos aspectes fonamentals en teoria de l'optimitat. En primer lloc, les restriccions situades més amunt en la jerarquia són més determinants, i en segon lloc, hi ha dos tipus de restriccions, que entren en conflicte: les restriccions de marcatge, que expressen la conveniència d'obtenir formes superficials ben formades estructuralment en detriment de la preservació de les propietats de la forma subjacent, i les restriccions de fidelitat, que procuren que les formes superficials siguin idèntiques a les formes subjacents corresponents (veg. Pons 2007).

Per a l'anàlisi de la preposició *a* en teoria de l'optimitat, cal veure, en primer terme, de quina manera s'ha postulat l'ordenació i les especificacions lèxiques de les variants al·lomòrfiques de la preposició *a* en les quatre varietats, que són les que es presenten en l'esquema següent:

(7)

- **Barceloní:** { $a_{[especificitat]} > an, ana$ }
Context fonològic: /a/ davant V i C, /an/ davant V i /ana/ davant C.
- **Varietats occidentals del català central:** { $am(b) > a_{[especificitat]}, am(b)a_{[pr.interrogatiu]}$ }
Context fonològic: /am(b)/ davant V i C, /a/ davant V i C i /am(b)a/ davant C.
- **Balear:** { $a_{[especificitat]} > a, an, ana_{[pr.personals, pr.interrogatiu]}$ }
Context fonològic: /a/ davant V i C, /an/ davant V i /ana/ davant C.
- **Tortosí:** { $a_{[especificitat]} > a, an$ }
Context fonològic: /a/ davant V i C, /a/ davant C i /an/ davant V.

Així, en totes les varietats, les variants al·lomòrfiques estan parcialment ordenades lèxicament, on /a/_[especificitat] o /am(b)/, segons la varietat, tenen prioritats per sobre les altres variants, encara que ocorrin en contextos més marcats. Això és, en el cas de la preposició *a*, les variants prioritàries apareixen per defecte, independentment del context fonològic, és a dir tant si es troben davant de vocal com davant de consonant. Les variants no prioritàries, per contra, estan sotmeses a restriccions de marcatge que eviten, per exemple, els contactes vocàlics, de manera que es prefereix una variant o una altra en funció de si segueix una vocal o una consonant. Quan un al·lomorfe és prioritari per damunt dels altres, en teoria de l'optimitat aquest se selecciona mitjançant la restricció de fidelitat PRIORITAT (*PRIORITY*; veg. Mascaró 2007: 725) ordenada amunt en la jerarquia.

PRIORITAT: Respecte l'ordenació lèxica prioritària dels al·lomorfs.

En el cas de les varietats occidentals del català central, la variant prioritària és /am(b)/ perquè apareix independentment del context fonològic, cosa que també succeeix en la variant /a/_[especificitat]. Ara bé, /am(b)/ no té especificació lèxica i per tant és preferent per sobre de /a/_[especificitat], que sí que en té i provoca que aparegui en contextos més restringits i que sigui més marcada. Segurament, l'origen del comportament de la variant /am(b)/ es troba en la influència formal que ha exercit la preposició *amb*. De fet, en els casos de /am(b)/ i /am(b)a/, hi ha hagut una reanàlisi formal de la preposició *a* a *amb*, però, tal com diu Cabré (1980: 9), la consciència de *a* és tan forta que els parlants molts cops no s'adonen que pronuncien una altra cosa. És a dir, és una reanàlisi formal però no semàntica. En canvi, com continua dient Cabré, en les variants del tipus /an/, ja no hi ha un rebuig tan clar a considerar-les, per part dels parlants, com una preposició diferent de *a*: poden arribar a considerar que és la preposició *en*, perquè històricament ha tingut aquest sentit i perquè altres llengües properes l'han adoptada per a aquests usos.

D'altra banda, pel que fa a l'especificació lèxica, totes les varietats presenten la de [especificitat] per a la variant /a/, mentre que el balear i les varietats occidentals del català central també presenten especificació lèxica per a la variant /ana/ o /am(b)a/ davant de pronom personal i interrogatiu o només davant de pronom interrogatiu, respectivament. Així, al costat de PRIORITAT que fa respectar l'ordenació lèxica, hi ha la restricció de fidelitat RESPECTEU (*Respect*; veg. Bonet *et al.* 2007: 918), que fa respectar l'especificació lèxica per a aquests casos.

RESPECTEU: Respecteu les especificacions lèxiques idiosincràtiques.

En relació amb la variant /a/, en balear i en tortosí, hi ha una variant /a/ especificada lèxicament per especificitat que és prioritària (ex. *a Barcelona*), i una variant /a/ sense especificació lèxica que no és prioritària. Aquesta segona variant /a/ apareix en balear quan segueix una vocal no neutra (ex. *a ell*, *a un homo*) i quan segueix una consonant que no és d'un pronom interrogatiu, i també quan no és d'un pronom personal en el cas de l'eivissenc, tret de *noltros* i *voltros* (ex. balear *a na Júlia*, *a jo*; eivissenc *a na Júlia*, *a noltros*). En tortosí, aquesta variant /a/ apareix quan segueix una consonant (ex. *a Joan*, *a mi*, *a qui?*). L'existència de dues variants idèntiques formalment (això és /a/) presenta similitud amb el cas del gènere masculí en català. L'ordenació lèxica dels al·lomorfs del gènere masculí en català és {Ø > u > ə}, on /Ø/ és prioritari, i on /u/ i /ə/ estan especificats lèxicament (/mos_u/, /par_ə/), de manera que si el singular presenta aquesta terminació, el plural també (ex. *mossos*, *pares*), mentre que, si no és així però el plural necessita epèntesi, aleshores la prioritat és l'al·lormorf marcat morfològicament /u/. Així les coses, /u/, com en el cas de /a/, s'usa de dues maneres diferents: una per prioritat i l'altra no.

En definitiva, en les quatre varietats, el tractament de les variants al·lomòrfiques es correspon amb l'al·lomorfia externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs i algun tipus d'especificació lèxica, la qual cosa coincideix amb la classificació que s'ha presentat a § 2 de Bonet (2004: 88, 92): 1) alguns dels al·lomorfs estan especificats lèxicament i el que no ho està es prefereix per sobre dels altres, tret de quan aquest transgredeix alguna restricció específica (ex. l'al·lomorfia del gènere masculí en català), cas que en aquest treball coincideix amb el comportament de les varietats occidentals del català central: {am(b) > a_[especificitat], am(b)a_[pr.interrogatiu]}; i 2) quan només un dels al·lomorfs està especificat lèxicament i és el que està per damunt dels altres (ex. el sufix ergatiu *ngu/gu* en la llengua Dyirbal), cas que en aquest treball coincideix amb el comportament del barceloní ({a_[especificitat] > an, ana}) i del tortosí ({a_[especificitat] > a, an}). Tanmateix, encara hi ha el comportament del balear, que mostra una barreja entre aquests dos tipus esmentats, ja que, d'una banda, algun dels al·lomorfs està especificat lèxicament i no és preferent, i, de l'altra, l'al·lormorf preferent també està especificat lèxicament: {a_[especificitat] > a, an, ana_[pr.interrogatiu, pr.personals]}.

Pel que fa a la variant /ana/ en barceloní i a la variant /a/ sense especificació lèxica en balear i en tortosí, en els contextos de consonant no afectats pel tret d'especificitat, no hi ha res que impedeixi que /an/ se seleccioni (ex. *ana la Júlia* en barceloní, *a na Júlia* en balear, *a Júlia* en tortosí); per això, cal tenir en compte la restricció de marcatge *CODA (McCarthy & Prince 1993), que prohibeix les codas sil·làbiques:

* CODA: Les síl·labes són obertes.

En les varietats occidentals del català central la restricció *CODA ocupa una posició molt avall en la jerarquia, i per tant no és decisiva per a la selecció dels candidats analitzats.

A part de les restriccions de PRIORITAT, RESPECTEU i *CODA, s'ha de tenir en compte que la selecció de la variant /an/ (o /am(b)/) s'interpreta com una forma d'evitar: 1) un contacte vocàlic (o, en termes de la TO, per satisfer la restricció de marcatge *VV¹⁰, segons la qual una

¹⁰ Per a la restricció *VV, no s'ha tingut en compte el comportament general de la llengua catalana, sinó que només s'ha considerat el cas de la posició *a*. Evidentment, en altres contextos sí que es permeten contactes vocàlics.

seqüència de dues vocals no és permesa); b) evitar l'elisió de la [ə] corresponent a la preposició *a* a causa de la resolució del contacte vocàlic (en termes de la TO, per satisfer la restricció de fidelitat REALITZEU-MORFEMA, segons la qual un tret morfosintàctic ha de tenir una realització fonètica); c) evitar la fusió de la mateixa vocal amb la vocal corresponent a una altra categoria, tant si és un nom, un determinant, etc. (en termes de la TO, per satisfer la restricció de marcatge *FUSIÓ).

En relació amb la jerarquia de restriccions, *VV se situa al capdamunt, ja que en cap context no es permet un contacte vocàlic entre la preposició *a* i una altra vocal corresponent a un altre mot, mentre que les altres restriccions se situen de la següent manera per sota de *VV: RESPECTEU >> PRIORITAT >> REALITZEU-MORFEMA / *FUSIÓ >> *CODA. Per una banda, REALITZEU-MORFEMA i *FUSIÓ se situen per sota de PRIORITAT perquè els casos marcats per PRIORITAT les transgredeixen, ja que es permet l'elisió o fusió de les dues vocals en contacte (ex. *a Alacant*, [ə]lacant). Per altra banda, RESPECTEU se situa per sobre de PRIORITAT, ja que d'aquesta manera es poden preservar les especificacions lèxiques, la qual cosa es manifesta de forma clara en les varietats occidentals del català central en el cas de la variant /a/[especificitat]: aquesta variant no és la prioritària en aquestes varietats en favor de /am(b)/, de manera que sense l'ordre RESPECTEU >> PRIORITAT en els contextos marcats pel tret d'especificitat no es permetria la variant /a/, sinó la variant prioritària /am(b)/ (ex. *am(b) el parc, però és al parc). Finalment, per al barceloní, el balear i el tortosí, és decisiva la restricció de *CODA, que prohibeix les codes sil·làbiques, per tal d'afavorir la variant /ana/ en la primera varietat i la variant /a/ sense especificació lèxica en les altres dues per sobre de /an/ en context seguit de consonant; aquesta restricció, per tant, se situa en el darrer lloc de la jerarquia proposada.

6. Anàlisi de cada varietat en teoria de l'optimitat

Barceloní: {a_[esp.] > an, ana}

La restricció de PRIORITAT només és rellevant quan hi ha la variant /a/_[especificitat], de manera que només afavoreix aquells constituents que consten d'especificitat. En barceloní, només els topònims (ex. *a Alacant*), els SN escarits singular CCllloc real estàtics i dinàmics (ex. *Viuen-van a casa*), els SN escarits CD-CI (ex. *Ho dono a estudiants*), i els SN escarits plural CCllloc real dinàmics (ex. *Van a albergs*) consten d'especificitat. D'altra banda, en barceloní, la restricció RESPECTEU no és decisiva (és a dir, es troba ordenada molt avall en la jerarquia) perquè no hi ha cap especificació lèxica tret de /a/_[especificitat], que ja queda preservada per PRIORITAT. Finalment, la restricció de *CODA assegura la presència de la variant /ana/.

(8)

Barceloní					
a. {a _[esp.] > an, ana} en Joan, el parc, el moment	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [əə]n Joan, el parc, el moment	*!	*			
ii. [ə]n Joan, el parc, el moment		*!	*		
iii. [ə] _{1,2} n Joan, el parc, el moment		*!		*	
iv. [ən] en Joan, el parc, el moment					*
v. [ənəə]n Joan, el parc, el moment	*!				
vi. [ənə]n ¹¹ Joan, el parc, el moment					*
vii. [ənə] _{1,2} n Joan, el parc, el moment				*!	
b. {a _[esp.] > an, ana} la Júlia, la capital, l'hora	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] la Júlia, la capital, l'hora		*!			
ii. [ən] la Júlia, la capital, l'hora					*!
iii. [ənə] la Júlia, la capital, l'hora					
c. {a _[esp.] > an, ana} Alacant, escola	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [əə]lacant, escola	*!				
ii. [ə]lacant, escola			*		
iii. [ə] _{1,2} lacant, escola				*	
iv. [ən] Alacant, escola		*!			*
v. [ənəə]lacant, escola	*!	*			
vi. [ənə]lacant, escola		*!			*
vii. [ənə] _{1,2} lacant, escola		*!		*	
d. {a _[esp.] > an, ana} Barcelona, casa	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] Barcelona, casa					
ii. [ən] Barcelona, casa		*!			*
iii. [ənə] Barcelona, casa		*!			
e. {a _[esp.] > an, ana} aquí	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [əə]quí	*!	*			
ii. [ə]quí		*!	*		

¹¹ Els casos del tipus [ənə]n Joan o [ənə]lacant es considera que violen *CODA perquè el segon segment [ə] no correspon a l'al·lomorfe /ana/ sinó a la primera vocal del determinant, ja que el segment [ə] s'ha elidit, de manera que l'al·lomorfe ha esdevingut [ən], on es produeix una coda.

iii. [ə] _{1,2} quí		*!		*	
iv. [ən] aquí					*
v. [ənə]quí	*!				
vi. [ənə]quí					*
vii. [ənə] _{1,2} quí				*!	
f. { <i>a</i> _[esp.] > <i>an</i> , <i>ana</i> } <i>ell</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] ell	*!	*			
ii. [ən] ell					*
iii. [ənə] ell	*!				
g. { <i>a</i> _[esp.] > <i>an</i> , <i>ana</i> } <i>tu</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] tu		*!			
ii. [ən] tu					*!
iii. [ənə] tu					
h. { <i>a</i> _[esp.] > <i>an</i> , <i>ana</i> } <i>qui?</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] qui?		*!			
ii. [ən] qui?					*!
iii. [ənə] qui?					

Varietats occidentals del català central: {*am(b)* > *a*_[esp.], *am(b)a*_[pr.int]}

En aquesta varietat, la restricció de PRIORITAT és rellevant per a la variant /*am(b)*/, mentre que la restricció de RESPECTEU ho és per a les variants /*a*/_[especificitat] i /*am(b)a*/_[pr.interrogatiu]. En les varietats occidentals del català central, els constituents que consten d'especificitat són: els topònims (ex. *a Alacant*), els SN escarits singular CClloc real estàtics i dinàmics (ex. *Viuen-van a casa*), els adverbis locatius (ex. *a aquí*), i els SN definits CClloc real i CCtemporal (ex. *al parc*, *al moment*). En aquesta varietat, la restricció de *CODA no és rellevant per a cap context (estaria, per tant, ordenada molt avall en la jerarquia) i per això no s'ha tingut en compte en l'anàlisi proposada.

(9)

Varietats occidentals centrals					
a. { <i>am(b)</i> > <i>a</i> _[esp.] , <i>am(b)a</i> _[pr.int] } <i>en Joan</i>	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [ə]n Joan	*!	*	*		
ii. [ə]n Joan		*!	*	*	
iii. [ə] _{1,2} n Joan		*!	*		*
iv. [əm(b)] <i>en Joan</i>					
v. [əm(b)ə]n Joan	*!	*	*		
vi. [əm(b)ə]n Joan		*!	*		
vii. [əm(b)ə] _{1,2} n Joan		*!	*		*
b. { <i>am(b)</i> > <i>a</i> _[esp.] , <i>am(b)a</i> _[pr.int] } <i>la Júlia</i>	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [ə] la Júlia		*!	*		
ii. [əm(b)] la Júlia					
iii. [əm(b)ə] la Júlia		*!	*		
c. { <i>am(b)</i> > <i>a</i> _[esp.] , <i>am(b)a</i> _[pr.int] } <i>el parc</i> , <i>el moment</i>	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ

i. [əə]l parc, el moment	*!		*		
☞ ii. [ə]l parc, el moment			*	*	
☞ iii. [ə] _{1,2} l parc, el moment			*		*
iv. [əm(b)] el parc, el moment		*!			
v. [əm(b)əə]l parc, el moment	*!	*	*		
vi. [əm(b)ə]l parc, el moment		*!	*		
vii. [əm(b)ə] _{1,2} l parc, el moment		*!	*		*
d. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} la capital, l'hora	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
☞ i. [ə] la capital, l'hora			*		
ii. [əm(b)] la capital, l'hora		*!			
iii. [əm(b)ə] la capital, l'hora		*!	*		
e. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} Alacant, escola	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [əə]lacant, escola	*!		*		
☞ ii. [ə]lacant, escola			*	*	
☞ iii. [ə] _{1,2} lacant, escola			*		*
iv. [əm(b)] Alacant, escola		*!			
v. [əm(b)əə]lacant, escola	*!	*	*		
vi. [əm(b)ə]lacant, escola		*!	*		
vii. [əm(b)ə] _{1,2} lacant, escola		*!	*		*
f. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} Barcelona, casa	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
☞ i. [ə] Barcelona, casa			*		
ii. [əm(b)] Barcelona, casa		*!			
iii. [əm(b)ə] Barcelona, casa		*!	*		
g. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} aquí	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [əə]quí	*!		*		
☞ ii. [ə]quí			*	*	
☞ iii. [ə] _{1,2} quí			*		*
iv. [əm(b)] aquí		*!			
v. [əm(b)əə]quí	*!	*	*		
vi. [əm(b)ə]quí		*!	*		
vii. [əm(b)ə] _{1,2} quí		*!	*		*
h. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} ell	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [ə] ell	*!	*	*		
☞ ii. [əm(b)] ell					
iii. [əm(b)ə] ell	*!	*	*		
i. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} tu	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [ə] tu		*!	*		
☞ ii. [əm(b)] tu					
iii. [əm(b)ə] tu		*!	*		
j. {am(b) > a_[esp.ɸ] am(b)a_{[pr.int]}} qui	*VV	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ
i. [ə] qui		*!	*		
ii. [əm(b)] qui		*!			
☞ iii. [əm(b)ə] qui			*		

Balear: { $a_{[especificitat]} > a, an, ana_{[pr.personals, pr.interrogatius]}$ }

Per a l'anàlisi en teoria de l'optimitat de la variant /ana/ en balear, s'ha tingut en compte tan sols la varietat de l'eivissenc, la qual presenta /ana/ davant els pronoms interrogatius, com el balear general, i també davant els pronoms personals forts, tret de *noltros* i *voltros*. Així, en aquesta varietat, la restricció de PRIORITAT és rellevant per a la variant /a/[especificitat], mentre que la restricció de RESPECTEU ho és per a la variant /ana/[pr.personals, pr.interrogatius]. En balear, els constituents que consten d'especificitat són: els topònims (ex. *a Alacant*), els SN escarits singular CClloc real estàtics i dinàmics (ex. *Viuven-van a casa*), els SN escarits CD-CI (ex. *Ho dono a estudiants*), els adverbis locatius (ex. *a aquí*), els SN definits CClloc real i CCtemporal (ex. *al parc, al moment*), i els SN escarits plural CClloc real dinàmics (ex. *Van a albergs*). D'altra banda, la restricció *CODA és rellevant per tal d'evitar la presència de /an/ en favor de /a/ en contextos de consonant als quals no afecta l'especificació lèxica d'especificitat (ex. *a na Júlia*). Finalment, en balear, la restricció de marcatge *VV rellevant és la que fa referència només al contacte entre dues vocals neutres, de manera que es reformula com a la restricció més específica *VV NEUTRA.

(10)

Balear						
a. {$a_{[esp.]} > a, an, ana_{pr.per.pr.int}$} en Joan	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [əə]n ¹² Joan	*!					
ii. [ə]n Joan				*!		
iii. [ə] _{1,2} n Joan					*!	
☞iv. [ən] en Joan						*
v. [ənəə]n Joan	*!	*				
vi. [ənə]n Joan		*!				*
vii. [ənə] _{1,2} n Joan		*!			*	
b. {$a_{[esp.]} > a, an, ana_{pr.per.pr.int}$} na Júlia	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [ə] na Júlia						
ii. [ən] na Júlia						*!
iii. [ənə] na Júlia		*!				
c. {$a_{[esp.]} > a, an, ana_{pr.per.pr.int}$} es parc, es moment	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [əə]s parc, es moment	*!					
ii. [ə]s parc, es moment				*!		
iii. [ə] _{1,2} s parc, es moment					*!	
☞iv. [ən] es parc, es moment						*
v. [ənəə]s parc, es moment	*!	*				
vi. [ənə]s parc, es moment		*!				*
vii. [ənə] _{1,2} s parc, es moment		*!			*	
d. {$a_{[esp.]} > a, an, ana_{pr.per.pr.int}$} sa capital, s'hora	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [ə] sa capital, s'hora						
ii. [ən] sa capital, s'hora						*!
iii. [ənə] sa capital, s'hora		*!				

¹² A causa del fet que els casos del tipus [əə]n Joan, [ə]n Joan o [ə]_{1,2}n Joan es poden interpretar amb dues variants al·lomòrfiques, /a/[especificitat] o /a/, en què la diferència entre elles es troba en la restricció de PRIORITAT, només s'ha marcat amb un asterisc aquesta restricció quan es tracta d'un constituent sense especificitat que presenta [ə], mentre que si aquest no consta d'aquest tret no s'ha marcat amb asterisc perquè s'ha considerat que es tractava de l'altra variant /a/ sense especificació lèxica.

e. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>Alacant, escola</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə]lacant, escola	*!					
☞ ii. [ə]lacant, escola				*		
☞ iii. [ə] _{1,2} lacant, escola					*	
iv. [ən] Alacant, escola			*!			*
v. [ənə]lacant, escola	*!	*	*			
vi. [ənə]lacant, escola		*!	*			*
vii. [ənə] _{1,2} lacant, escola		*!	*		*	
f. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>Barcelona, casa</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞ i. [ə] Barcelona, casa						
ii. [ən] Barcelona, casa			*!			*
iii. [ənə] Barcelona, casa		*!	*			
g. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>aquí</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə]quí	*!					
☞ ii. [ə]quí				*		
☞ iii. [ə] _{1,2} quí					*	
iv. [ən]aquí			*!			*
v. [ənə]quí	*!	*	*			
vi. [ənə]quí		*!	*			*
vii. [ənə] _{1,2} quí		*!	*		*	
h. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>ell</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞ i. [ə] ell						
ii. [ən] ell						*!
iii. [ənə] ell		*!				*
i. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>tu</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] tu		*!				
ii. [ən] tu		*!				*
☞ iii. [ənə] tu						
j. {$a_{[esp.]}$ > <i>a</i>, <i>an</i>, <i>ana</i>_{pr.per.pr.int}} <i>qui</i>	*VV NEUTRA	RESPECTEU	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [ə] qui		*!				
ii. [ən] qui		*!				*
☞ iii. [ənə] qui						

Tortosí: { $a_{[esp.]}$ > *a*, *an*}

La restricció PRIORITAT és rellevant quan hi ha la variant / $a_{[especificitat]}$ /. En aquesta varietat, les restriccions de RESPECTEU i *CODA són irrellevants perquè no hi ha especificacions lèxiques, tret de l'especificitat a /a/ que ja queda recollida dins PRIORITAT. En tortosí, els constituents que consten d'especificitat són: els topònims (ex. *a Alacant*), els SN escarits en singular CClloc real estàtics i dinàmics (ex. *Sóc-vaig a casa*), els SN escarits CD-CI (ex. *Ho dono a estudiants*), els adverbis locatius (ex. *a aquí*), els SN escarits en plural CClloc real dinàmics (ex. *Van a albergs*), els SN definits CClloc real i CC temporal (ex. *al parc, al moment*), els SN definits CD-CI (ex. *Ho dono al noi*), i els SN definits CClloc figurat (ex. *a la política*). Finalment, a semblança del que passava en balear, com que res no impedeix que la variant /an/ aparegui en

context de consonant quan no es tracta de contextos específics (ex. *a la noia*), cal tenir en compte la restricció de marcatge *CODA per afavorir /a/ sense especificació lèxica.

L'article en tortosí és *lo, los*, que precedit de vocal esdevé *l', 'ls*. Tenint en compte que la preposició *a* precedeix l'article, en els quadres següents es representa directament *el* (ex. *el noi*).

(11)

Tortosí					
a. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>el noi</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [æ]l noi	*!				
ii. [a]l parc, el moment			*!		
iii. [a] _{1,2} l parc, el moment				*!	
☞ii. [an] el noi					*
b. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>la noia</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [a] la noia					
ii. [an] la noia					*!
c. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>el parc, el moment</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [æ]l parc, el moment	*!				
☞ii. [a]l parc, el moment			*		
☞iii. [a] _{1,2} l parc, el moment				*	
iv. [an] el parc, el moment		*!			*
d. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>la capital, l'hora</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [a] la capital, l'hora					
ii. [an] la capital, l'hora		*!			*
e. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>Alacant, escola</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [aa]lacant, escola	*!				
☞ii. [a]lacant, escola			*		
☞iii. [a] _{1,2} lacant, escola				*	
iv. [an] Alacant, escola		*!			*
f. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>Barcelona, casa</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [a] Barcelona, casa					
ii. [an] Barcelona, casa		*!			*
g. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>aquí</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [aa]quí	*!				
☞ii. [a]quí			*		
☞iii. [a] _{1,2} quí				*	
iv. [an] aquí		*!			*
h. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>ell</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
i. [a] ell	*!				
☞ii. [an] ell					*
i. {<i>a</i>_[esp.] > <i>a, an</i>} <i>tu</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU-MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞i. [a] tu					

ii. [an] tu					*!
j. $\{a_{[esp.]} > a, an\}$ <i>qui</i>	*VV	PRIORITAT	REALITZEU- MORFEMA	*FUSIÓ	*CODA
☞ i. [a] qui					
ii. [an] qui					*!

7. Conclusions

En resum, primerament, a partir de l'anàlisi de les formes del tipus [ə], [ən], [ənə] (o [ə], [əm(b)], [əm(b)ə], [a] i [an], segons la varietat) de les quatre varietats estudiades (barceloní, varietats occidentals del català central, balear i tortosí), s'ha constatat que es tracta, efectivament, de les variants al·lomòrfiques de la preposició *a* per a les funcions de CD, CI, i CC locatiu i temporal en la majoria de casos, i no de la preposició *en*, tal com considera la normativa catalana. En aquest treball, s'han aportat tres motius bàsics en el § 2.2.1. que apunten en aquesta direcció: 1) no hi hauria la forma [ən] davant de consonant en barceloní i balear; 2) hi hauria la variant [əm(b)] en els complements circumstancials de lloc real amb SN definits en les varietats occidentals del català central; i 3) la fonètica de la variant /an/ seria [en] i no [an] en tortosí.

En segon terme, s'ha considerat que les variants al·lomòrfiques de la preposició *a* s'emmarquen en el fenomen fonològic de l'al·lomorfa externa, és a dir, l'al·lomorfa condicionada externament per la fonologia, concretament en l'al·lomorfa externa amb ordenació lèxica dels al·lomorfs, ja que en les quatre varietats un dels al·lomorfs és preferent, o sigui que és la variant que apareix per defecte. Si es té en compte que els diferents al·lomorfs de la preposició *a* se seleccionen en funció del context fonològic següent, això és, si segueix una vocal o una consonant, perquè es busca l'estructura sil·làbica no marcada de CV, el fet que una variant al·lomòrfica sigui preferent o prioritària significa que apareix independentment del context fonològic, o sigui independentment de si segueix vocal o consonant. La distribució dels al·lomorfs que s'ha considerat per a cada varietat és la següent:

(12)

- **Barceloní:** { $a_{[especificitat]} > an, ana$ }
- **Varietats occidentals del català central:** { $am(b) > a_{[especificitat]}, am(b)a_{[pr.interrogatiu]}$ }
- **Balear:** { $a_{[especificitat]} > a, an, ana_{[pr.personals, pr.interrogatiu]}$ }
- **Tortosí:** { $a_{[especificitat]} > a, an$ }

D'altra banda, algunes d'aquestes variants al·lomòrfiques, que poden ser tant la variant preferent com la resta, tenen especificacions lèxiques. L'especificació lèxica de la variant /a/, que és la mateixa per a les quatre varietats, es basa en el tret semantico sintàctic de l'especificitat del constituent que segueix, un tret que altres autors han tingut en compte per a diversos aspectes de la llengua, i que en relació amb la preposició *a* s'ha observat que els constituents més específics són els SN escarits (noms propis, topònims, adverbis locatius, SN escarits en plural CD i CI, SN escarits en singular de lloc real en CC estàtics i dinàmics, i SN escarits en plural de lloc real en CC dinàmics) i els que consten de determinant definit (SN definit lloc real, SN definit de lloc figurat, SN definit temporal, i SN definit CD i CI). L'especificació lèxica de la variant /ana/ (o /am(b)a/) es basa en la categoria gramatical de la paraula que segueix, és a dir pronom interrogatiu i pronom personal fort començat per consonant en balear i només pronom interrogatiu en les varietats occidentals centrals, mentre que en barceloní aquesta variant no té especificació lèxica perquè presenta un comportament fonològic regular, i, d'altra banda, en tortosí aquesta variant no existeix. Cal dir en relació amb aquesta variant al·lomòrfica /ana/ (o /am(b)a/) que, tant si consta d'especificació lèxica com si no, sempre apareix en el context fonològic en què segueix una consonant, un fet que s'explica perquè el seu origen es troba en la pressió paradigmàtica, és a dir, els efectes que té la forma que apareix amb més freqüència, en aquest cas la variant /an/ seguida de vocal neutra corresponent al determinant, sobre les altres formes del paradigma per tal d'uniformitzar-les.

Finalment, s'ha proporcionat una anàlisi del fenomen en termes de la teoria de l'optimitat. Atès que la presència de les variants al·lomòrfiques respon a una forma d'evitar el contacte entre dues vocals –de fet, la voluntat d'evitar un contacte vocàlic no és un comportament exclusiu de la preposició *a*, sinó general de la llengua catalana–, s'ha invocat una restricció de marcatge del tipus *VV, situada en la posició més elevada de la jerarquia de restriccions. D'altra banda, a diferència del que ocorre en altres contextos de contacte vocàlic, quan hi intervé la preposició *a*, no se soluciona amb l'elisió d'un dels segments o amb la fusió d'ambdós, sinó que es fa a partir de les variants al·lomòrfiques /an/ o /am(b)/, ja que altrament suposaria la no-realització de la preposició pel fet que aquesta només consta d'un segment, això és *a*. En vista d'aquests fets, s'ha recorregut, per una banda, a la restricció de fidelitat REALITZEU-MORFEMA, per evitar l'elisió del segment corresponent a la preposició *a*, ja que aquesta restricció advoca per la realització fonètica d'un tret morfosistàctic; i, per altra banda, a la restricció de marcatge *FUSIÓ, per evitar la fusió de la preposició amb la vocal següent corresponent a una altra categoria gramatical. De tota manera, el cas de la variant /a/[especificitat], que és la variant prioritària en tres de les quatre varietats, transgredeix REALITZEU-MORFEMA i *FUSIÓ, però la seva acceptabilitat queda preservada per la restricció de fidelitat PRIORITAT, com també aquesta restricció preserva l'altra variant prioritària, /am(b)/ en les varietats occidentals del català central. Pel que fa a aquells casos que consten d'especificació lèxica, aquesta queda preservada per la restricció de fidelitat RESPECTEU, que se situa per sobre de PRIORITAT, ja que, altrament, la prioritat trauria efecte a les especificacions lèxiques. Finalment, per al barceloní, el balear i el tortosí, és rellevant la funció de la restricció de marcatge *CODA, per tal que la variant /an/ no se seleccioni en contextos començats per consonant no marcats pel tret d'especificitat, sinó que se seleccioni /ana/ en la primera varietat i /a/ en les altres dues.

8. Bibliografia

- BONET, Eulàlia i Maria-Rosa LLORET (1998): *Fonologia catalana*. Barcelona: Editorial Ariel.
- BONET, Eulàlia (2004): "Morph insertion and allomorphy in Optimality Theory", dins *International Journal of English Studies* 4(2), pp. 73-104.
- BONET, Eulàlia, Maria-Rosa LLORET, i Joan MASCARÓ (2007): "Lexical specifications and ordering of allomorphs: Two cases studies", dins *Lingua* 117, pp. 903-927.
- BOSQUE, I. (1993): "Degree Quantification and Modal Operators in Spanish", article presentat al Going Romance Meeting de 1993 a Utrecht.
- BURZIO, Luigi (1994): *Principles of English Stress*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BURZIO, Luigi (1995): "Sources of Paradigm Uniformity", dins Downing, L., Hall, T.A. & Raffelsiefen, R. (eds.) *Paradigms in Phonological Theory*, pp. 65-196. Oxford: Oxford Studies in Theoretical Linguistics.
- BURZIO, Luigi (1996): "Surface constraints versus underlying representations", dins Jacques Durand i Bernard Laks (ed.) *Current Trends in Phonology: Models and methods*, pp. 123-141. Salford, Manchester: European Studies Research Institute, University of Salford. (Disponible a ROA-103, Rodgers Optimality Archive, <http://roa.rutgers.edu/>.)
- CABRÉ, Teresa (1980): *Sobre les preposicions febles en català: A-EN*. Tesina. Director: Dr. Joan Mascaró i Altimiras. Universitat Autònoma de Barcelona.
- CAMPRUBÍ, Michel (1984): "Les preposicions en els complements circumstancials de lloc i de temps a través del corpus "Atlas català" (1375)", dins *Miscel·lània A. M. Badia i Margarit I*. Barcelona: PAM.
- CLUA, Esteve (1995): *Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí*. Tesina. Director: Dr. Joan Mascaró i Altimiras. Universitat Autònoma de Barcelona.
- CLUA, Esteve (1996)a: "Weak Prepositions in Tortosan Catalan: Alternation of Prepositions, Allomorphy or Phonological Process", dins *Catalan Working Papers in Linguistics* 5, pp. 29-66.
- CLUA, Esteve (1996)b: "Les preposicions febles *a* i *en* en els complements locatius i direccionals: justificacions des de la fonologia generativa no lineal", dins *Actes del desè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes* 3, pp. 157-168.
- DELFITTO, Denis i Norbert CORVER (1998): "Feature primitives and the syntax of specificity", dins *Rivista di Linguistica* 10.2, pp. 281-334.
- DIESING, Molly (1992): *Indefinites*. Cambridge: The MIT Press.
- ENÇ, Mürvet (1991): "The Semantics of Specificity", dins *Linguistic Inquiry* 22, pp. 1-25.
- ESCANDELL-VIDAL, Victòria (2007): "Topics from Ibiza: Differential Object Marking and Clitic-Dislocation", dins G.A. Kaiser & M. Leonetti (eds.) *Proceedings of the Workshop "Definiteness, Specificity and Animacy in Ibero-Romance Languages"*. Arbeitspapier 122, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz 2007, pp. 23-43.
- HEUSINGER, Klaus Von (2002): "Specificity and Definiteness in Sentence and Discourse Structure", dins *Journal of Semantics* 19, n.3, pp. 245-274.

JIMÉNEZ, Jesús i Maria-Rosa LLORET (2005): “Asimetries en la interfície morfològia/fonologia”, dins *VII Congr s de Lingüística General: actes del 18 al 26 d'abril de 2006*. (Disponible a: <http://www.uv.es/foncat/cat/Treballs/7.Jimenez-Lloret.pdf>)

JIMÉNEZ, Jesús (2008): “L’abast de les relacions paradigmàtiques”, dins Cabré, T. (ed.), *Lingüística te rica: anàlisi i perspectives II* (Catalan Journal of Linguistics. Monographies). Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Aut noma de Barcelona.

KAGER, René (1999a): “Surface Opacity of Metrical Structure in Optimality Theory”, dins Ben Hermans i Marc van Oostendorp (ed.) *The Derivational Residue in Phonological Optimality Theory*, pp. 207-245. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

KAGER, René (1999b): *Optimality Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

KARIMI, Simin (1999): “Specificity Effect: Evidence from Persian”, dins *Linguistic Review* 16, pp. 125-141.

KENSTOWICZ, Michael (1996): “Base-Identity and Uniform Exponence: Alternatives to Cyclicity”, dins *Current Trends in phonology: Models and methods*, Jacques Durand i Bernard Laks (ed.), pp. 363-393. Salford, Manchester: European Studies Research Institute, University of Salford.

KENSTOWICZ, Michael (2002): “Paradigmatic Uniformity and Contrast”, dins A. Csirmaz, Z. Li, A. Nevins, O. Vaysman, G. Silva i Wan Su Yan (ed.) *MIT Working Papers in Linguistics 42: Phonological Answers (And Their Corresponding Questions)*, pp. 141-164.

LAVRIC, Eva (2003): “Specificity: two opposites, three variants”, dins *Direct Reference and Specificity*, article presentat a ESSLLI (XV European Summerschool in Logic, Language and Information) de 2003 a Viena.

LEONETTI, Manuel (2008): “Specificity in Clitic Doubling and in Differential Object Marking”, dins *Probus* 20, pp. 33-66.

LLORET, Maria-Rosa (2003): “The Phonological Role of Paradigms: The case of insular Catalan”. Comunicaci  presentada al 33th *Linguistic Symposium on Romance Languages*, Indiana University abril 2003. (Publicat dins: Julie Auger, Clancy Clements i Barbara Vance (ed.) (2004), *Contemporary Approaches to Romance Linguistics*, pp. 275-297. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.) (Disponible a ROA-646, Rodgers Optimality Archive, <http://roa.rutgers.edu/>.)

LLORET, Maria-Rosa (2004): “Revising the phonological motivation for splitting the morphology”. Comunicació presentada al 11th *International Morphology Meeting*. Universit t Wien, febrer 2004. (Publicat dins: Wolfgang W. Dressler, Dieter Katovsky, Oskar E. Pfeiffer, Franz Rainer (2005), *Morphology and its Demarcations*, pp. 215-231. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.)

LLORET, Maria-Rosa (2006): “Problemes d’interfície fonologia-morfologia: la funció dels paradigmes”, dins Cabré, T. (ed.), *Lingüística te rica: anàlisi i perspectives II* (Catalan Journal of Linguistics. Monographies). Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Aut noma de Barcelona.

- LLORET, Maria-Rosa (2009): "La alomorfia en la T.O.". Participació a la taula rodona V *Encuentro de morfológicos españoles: teoría morfológica*. Madrid. (Disponible a: <http://www.uv.es/foncat>, #27). Apareixerà publicat dins Pazó, José; Gil, Irene; Cano, M^a. Ángeles (ed.), *Teoría morfológica y morfología del español*. Madrid: Publicaciones de la Universidad Autónoma de Madrid.
- MASCARÓ, Joan (1995): "External Allomorphy as Emergence of the Unmarked", dins John J. McCarthy (ed.) *Optimality Theory in Phonology: a Reader*, pp. 513-522.
- MASCARÓ, Joan (1996): "External allomorphy and contractions in Romance", dins *Probus*, 8, pp. 181-205.
- MASCARÓ, Joan (2002): "Morfologia: aspectes generals", dins J. SOLÀ i altres *Gramàtica del català contemporani*, vol. I, Empúries, Barcelona, pàgs. 467-482.
- MASCARÓ, Joan (2007): "External Allomorphy and Lexical Representation", dins *Linguistic Inquiry*, pp. 715-735.
- MCCARTHY, John J., i Alan PRINCE (1993): "Prosodic morphology I: Constraint interaction and satisfaction", Technical Report #3, Rutgers University Center for Cognitive Science. (Disponible a: http://works.bepress.com/john_j_mccarthy/53)
- MCCARTHY, John J., i Alan PRINCE (1994): "The Emergence of the Unmarked: Optimality in Prosodic Morphology", dins *NELS*, 24, pp. 333-379. (Disponible a ROA-13, Rodgers Optimality Archive, <http://roa.rutgers.edu/>)
- MCCARTHY, John J., i Alan PRINCE (1995): *Faithfulness in prosodic morphology & phonology. Rotuman revisited*, Amherst: University of Massachusetts Amherst. (Treball publicat amb el títol "The Prosody of Phase in Rotuman", *Natural Language and Linguistic Theory* 18, pp. 147-197. Disponible a ROA-110, Rodgers Optimality Archive, <http://roa.rutgers.edu/>, amb el títol "Extensions of faithfulness. Rotuman revisited").
- MCCARTHY, John J., i Alan PRINCE (1996): "The Emergence of the Unmarked", dins John J. McCarthy (ed.) *Optimality Theory in Phonology: a Reader*, pp. 483-494. Cornwall: Blackwell Publishing Ltd.
- MCCARTHY, John J. ([2001] 2005): "Optimal paradigms", dins Downing, L., Hall, T.A. & Raffelsiefen, R. (eds.) *Paradigms in Phonological Theory*, pp. 170-210. Oxford: Oxford Studies in Theoretical Linguistics.
- MCCARTHY, John J. (2001): *A Thematic Guide to Optimality Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MILSARK, Gary (1974): *Existential Sentences in English*. Ph.D. dissertation, MIT.
- PENSADO, Carmen (ed.) (1995): *El Complemento directo preposicional*. Madrid: Visor.
- PONS, Clàudia (2007): *La teoria de l'optimitat. Una introducció aplicada al català de les Illes Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SANCHO, Pelegrí (1994): *Les preposicions en català*. València: Universitat de València.

TIMBERLAKE, Alan (1977): "Reanalysis and actualization in syntactic Change", dins Charles N. Li (ed.) *Mechanism of syntactic change*. Austin: University of Texas Press.

TORREGO, Esther (1995): *Las dependencias de los objetos*. Madrid: Visor Libros, S.L.

TORREGO, Esther (1999): "El complemento directo preposicional", dins Ignacio Bosque i Violeta Demonte (ed.) *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*, pp. 1779-1805. Madrid: Espasa.

Corpus

ALCOVER, Antoni M. (2006): *Aplec de Rondaies Mallorquines d'en Jordi d'es Racó*. Palma (Mallorca): Editorial Moll.

ALTURO, Núria; Òscar BLADAS, Marta PAYÀ i Lluís PAYRATÓ (ed.) (2004): *COR. Corpus oral de registres. Materials de treball*. Barcelona.

FERRER, Andreu (1982): *Rondaies de Menorca*. Palma de Mallorca: Edicions Nura.

PAYRATÓ, Lluís i Núria ALTURO (ed.) (2002): *COC. Corpus oral de conversa col·loquial. Materials de treball*. Barcelona.

PAYRATÓ, Lluís i Jaume FITÓ (ed.) (2008): *Corpus Audiovisual Plurilingüe*.

VENY, Joan, Àngels MASSIP, Xavier LUNA, Catalina MARTÍNEZ, Montserrat ADAM, Jean-Paul ESCUDERO, Montserrat BARRI i Mar MASSANELL: *SCRIPTA Dialectologia Catalana* (<http://www.ub.edu/scripta/presentacio.php>).

VIAPLANA, Joaquim, Maria-Rosa LLORET, Maria-Pilar PEREA i Esteve CLUA (2007): *COD. Corpus Oral Dialectal*. Barcelona.

ANNEXOS

Annex I: TAULES DE SÍNTESI DE LES DADES

Consideracions utilitzades per a la confecció de les taules:

- Per a cada cas, s'ha posat la variant al·lomòrfica corresponent de la preposició *a*. Aquells casos que no admeten alguna de les variants al·lomòrfiques s'han marcat amb un asterisc i entre parèntesis s'ha indicat la forma correcta. Per exemple, en les varietats occidentals del català central: **am(b) el parc (al parc)*.
- Només s'ha distingit entre singular i plural i entre masculí i femení quan la distinció era rellevant, si no tan sols s'ha indicat la forma en masculí singular.
- Els casos de determinant demostratiu de proximitat són extrapolables als demostratius de llunyania (ex. *aquell*) i als determinants indefinits (ex. *algun*).

1) CD / CI:

Article definit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
a. 1.	an en Joan	am(b) en Joan	an en Joan	*an Joan (<i>a Joan</i>)
2.	ana l'Arnau	am(b) l'Arnau	*an n'Arnau (<i>a n'Arnau</i>)	*an Arnau (<i>a Arnau</i>)
3.	ana la Júlia	am(b) la Júlia	*an na Júlia (<i>a na Júlia</i>)	*an Júlia (<i>a Júlia</i>)

En el cas del tortosí, no s'han donat dades del comportament de la preposició *a* davant article definit en funció de CD i CI, ja que per a aquestes funcions s'han utilitzat els noms propis i en aquesta varietat els noms propis no consten d'article, però el seu comportament coincideix amb el de la funció de CC, és a dir la preferència per l'elisió o la fusió, com mostren aquestes dades extretes de Clua (1995: 25): *Lo mestre ha buscat als xiquets per tota l'escola*.

Article indefinit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
b.	an un home	am(b) un home	*an un homo (<i>a un homo</i>)	an un home

Demostratiu:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
c.	an aquest home	am(b) aquest home	an aquest homo	an este home

SN escarrit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
d.1.	*an estudiants (<i>a estudiants</i>)	am(b) estudiants	*an estudiants (<i>a estudiants</i>)	*an estudiants (<i>a estudiants</i>)
2.	*an professors (<i>a professors</i>)	am(b) professors	*an professors (<i>a professors</i>)	*an professors (<i>a professors</i>)

Pronom personal singular:

(en el cas del balear, els parlans enquestats només admetien les formes *a jo* i *a tu*, però s'ha tingut en compte l'anàlisi de l'eivissenc d'Escandell-Vidal (2007), qui considera casos com *ana jo*)

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	e. 1. ana mi	am(b) mi	ana jo	*an mi (<i>a mi</i>)
	2. ana tu	am(b) tu	ana tu	*an tu (<i>a tu</i>)
	3. an ell	am(b) ell	*an ell (<i>a ell</i>)	an ell

Pronom personal plural:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	a. *ana nosaltres (<i>a nosaltres</i>)	am(b) nosaltres	*ana noltros (<i>a noltros</i>)	*an naltres (<i>a naltres</i>)
	b. *ana vosaltres (<i>a vosaltres</i>)	am(b) vosaltres	*ana voltros (<i>a voltros</i>)	*an valtres (<i>a valtres</i>)
	b. an ells	am(b) ells	*an ells (<i>a ells</i>)	an ells

Pronom interrogatiu:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	b. ana qui ...?	am(b)a qui ...? / am(b) qui...?	ana qui ...?	*an qui ...? *ana qui...? (<i>a qui ...?</i>)

2) CC lloc real:**Article definit singular:**

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	a. 1. an el parc	*am(b) el parc (<i>al parc</i>)	an es parc	*an el parc (<i>al parc</i>)
	b.2. ana la capital	*am(b) la capital (<i>a la capital</i>)	*an sa capital (<i>a sa capital</i>)	*an la capital (<i>a la capital</i>)

Article indefinit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	a. 1. an un parc	am(b) un parc	*an un parc (<i>a un parc</i>)	an un parc
	2. an una capital	am(b) una capital	*an una capital (<i>a una capital</i>)	an una capital

Demostratiu:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	c.1. an aquest parc	am(b) aquest parc	an aquest parc	an este parc

Topònims:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	d. 1. *an Igualada (<i>a Igualada</i>) 2. *an Alacant (<i>a Alacant</i>) 3. *an Vilafranca (<i>a Vilafranca</i>) 4. *an el Carib (<i>al Carib</i>)	*am(b) Igualada (<i>a Igualada</i>) *an Alacant (<i>a Alacant</i>) *an Vilafranca (<i>a Vilafranca</i>) *am(b) el Carib (<i>al Carib</i>)	*an Igualada (<i>a Igualada</i>) *an Alacant (<i>a Alacant</i>) *an Vilafranca (<i>a Vilafranca</i>) *an el Carib (<i>al Carib</i>)	*an Igualada (<i>a Igualada</i>) *an Alacant (<i>a Alacant</i>) *an Vilafranca (<i>a Vilafranca</i>) *an el Carib (<i>al Carib</i>)

Adverbis:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	e. 1. an aquí	*am(b) aquí (<i>a aquí</i>)	*an aquí (<i>a aquí</i>)	*an aquí (<i>a aquí</i>)
	2. an allà	*am(b) allà (<i>a allà</i>)	*an allà (<i>a allà</i>)	*an allà (<i>a allà</i>)

SN escarrit en singular:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	g. 1. Viuen *an casa (<i>viuen a casa</i>) 2. Van *an casa (<i>van a casa</i>)	Viuen *am(b) casa (<i>viuen a casa</i>) Van *am(b) casa (<i>van a casa</i>)	Viuen *an casa (<i>viuen a casa</i>) Van *an casa (<i>van a casa</i>)	Viuen *an casa (<i>viuen a casa</i>) Van *an casa (<i>van a casa</i>)
	3. Són *an escola (<i>són a escola</i>) 4. Van *an escola (<i>van a escola</i>)	Són *am(b) escola (<i>són a escola</i>) Van *am(b) escola (<i>van a escola</i>)	Són *an escola (<i>són a escola</i>) Van *an escola (<i>van a escola</i>)	Són *an escola (<i>són a escola</i>) Van *an escola (<i>van a escola</i>)

SN escarrit en plural:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	h. 1. Viuen [ə]n albergs (=viuen en albergs) 2. Van *an albergs (<i>van a albergs</i>)	Viuen am(b) albergs (=viuen en albergs) Van am(b) albergs	Viuen [ə]n albergs (=viuen en albergs) Van *an albergs (<i>van a albergs</i>)	Viuen *[ə]n albergs (<i>viuen en albergs</i>) Van *[ə]n albergs (<i>van a albergs</i>)
	i. 1. Viuen [ə]n cases (=viuen en cases) 2. Van *an cases (<i>van a cases</i>)	Viuen am(b) cases (=viuen en cases) Van am(b) cases	Viuen [ə]n cases (=viuen en cases) Van *an cases (<i>van a cases</i>)	Viuen en cases (=viuen en cases) Van *an cases (<i>van a cases</i>)

3) CC lloc figurat:**Article definit:**

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	d. 1. an el terreny polític	am(b) el terreny polític	an es terreny polític	*an el terreny polític (<i>al terreny polític</i>)
	2. ana la política	am(b) la política	*an sa política (<i>a sa política</i>)	*an la política (<i>a la política</i>)

Article indefinit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	e. 1. an un terreny polític	am(b) un terreny polític	an un terreny polític	an un terreny polític o a un terreny polític

Demostratiu:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	f. 1. an aquest terreny polític	am(b) aquest terreny polític	an aquest terreny polític	an este terreny polític

SN escrits:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	g. 1. [ə]n política (=en política)	am(b) política (=en política)	[ə]n política (=en política)	en política (=en política)

4) CC temporals:**Article definit singular:**

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	a. 1. ana l'hora exacta / a l'hora exacta	*am(b) l'hora exacta (a l'hora exacta)	[ə]n s'hora exacta (*a s'hora exacta) (=en s'hora exacta)	*an l'hora exacta (a l'hora exacta)
	2. ana l'estiu o a l'estiu	*am(b) l'estiu (a l'estiu)	[ə]n s'estiu (*a s'estiu) (=en s'estiu)	*en l'estiu (a l'estiu)
	3. an el moment	*am(b) el moment (al moment)	[ə]n es moment (*a es moment) (=en es moment)	*en el moment (al moment)

Article indefinit:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	b. [ə]n un moment	am(b) un moment	[ə]n un moment	an un moment

Demostratiu:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	c. 1. [ə]n aquest moment 2. [ə]n aquesta hora	am(b) aquest moment am(b) aquesta hora	[ə]n aquest moment [ə]n aquesta hora	an este moment an esta hora

Numerals:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	d. [ə]n una setmana (=en una setmana)	am(b) una setmana (=en una setmana)	[ə]n una setmana (=en una setmana)	en una setmana (=en una setmana)
	e. [ə]n dues setmanes (=en dues setmanes)	am(b) dues setmanes (=en dues setmanes)	[ə]n dues setmanes (=en dues setmanes)	en dues setmanes (=en dues setmanes)

SN escrits:

	VARIETAT DE BARCELONA	VARIETATS OCCIDENTALS DEL CATALÀ CENTRAL	BALEAR	TORTOSÍ
	[ə]n temps de guerra (= <i>en temps de guerra</i>)	[ə]n temps de guerra (= <i>en temps de guerra</i>)	[ə]n temps de guerra (= <i>en temps de guerra</i>)	en temps de guerra (= <i>en temps de guerra</i>)

Annex II: TAULES DE DADES DELS CORPUS

Consideracions utilitzades per a la confecció de les taules:

- Només s'han omplert aquelles varietats de les quals se n'han obtingut exemples, ja que la resta s'han elicitat amb els parlants.

1) Preposició *a* en funció de CD i CI:

- amb articles definits començats per vocal:

Barceloní	- els hi va dir an els cabridets (COR, EDU 2, línia 11)
Var.occ.centrales	
Balear	- an es parents los han de fer obsequi (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Sa raboa i s'eriçó', p.65)
Tortosí	

- amb articles definits començats per consonant:

Barceloní	- an a la tia Celeste no l'han pogut operar (COR, PRIV 2, línia 433-435)
Var.occ.centrales	
Balear	-l va dir a ses germanes (<i>Rondaies de Menorca</i> , 'S'Espardenyeta', p. 69)
Tortosí	- Ha enviat un regal a la nena (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 22)

- amb articles indefinits:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- amb demostratius:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- Pensa qui pensa com li hauria de fer sa garangola an aquella polissona (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Es gallet, s'anyellet, sa godineta i es drac', p. 118)
Tortosí	- Li van donar an aquella altra (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 22)

- amb SN escarits començats per vocal:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Vaig enviar el regal a antics alumnes [antíks] (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 25)

- amb SN escarits començats per consonant:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Lo mestre ha buscat Ø xiquets per tota l'escola (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 25)

- amb noms propis:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- Antoni Bonet Sardina digué a Antoni Riera de Jaume Pou que ixques (Scripta, Baralla a Santa Agnès, Any:1702 - Gènere: 7.3 - Eivissenc) - la matexa pena feu a Jaume Riera Pou (Scripta, Baralla a Santa Agnès, Any:1702 - Gènere: 7.3 - Eivissenc)
Tortosí	- Vaig donar el paquet a Esteve [astéβe] (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 28) - Ho ha donat a Maria (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 22)

- amb pronoms personals forts començats per consonant:

Barceloní	- si jo et fico ane tu am aquella zona (COR, EMP 4, línia 583)
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Li ho han donat an ell (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 22)

- amb pronoms personals forts començats per vocal:

Barceloní	- però an ell què el fascina de Londres (COR, CULT 2, línia 647-648)
Var.occ.centrales	- quan li dius allò amb ella (COR, CULT 3 Baix Penedès, línia 1064)
Balear	- Veuen un homo que se'n venia cap a ells (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'De com es sol i es vent se provaren', p. 159)
Tortosí	

- amb pronoms interrogatius:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- ¿Però qui m'havia fet a mi jutge per haver-me d'aficar a definir an-a quin cabrit pertocava aquella pastura? (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Es llop d'es puig de sa cova negra', p.99)
Tortosí	

2) Preposició *a* en funció de CC de lloc:

- **LLOC REAL:**

- o amb articles definits en singular començats per vocal:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- Torna sa gerreta an es mateix lloc (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Sa raboa i s'eriçó', p.65)
Tortosí	- Ha pujat al pis de dalt (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 21)

- o amb articles definits en plural començats per vocal:

Barceloní	- penjant-lo an els cartells (COR, EMP 1, línia 1554)
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- o amb articles definits en singular començats per consonant:

Barceloní	- dos poetas que sortien ane l'agenda (COR, CULT 4, línia 15)
Var.occ.centrales	
Balear	- El rei va treure es cap a sa finestra (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'S'homo i es lleó (1)', p. 148)
Tortosí	- Ho trobaràs a la caixa (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 21)

- o amb articles definits en plural començats per consonant:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- amb articles indefinits:

Barceloní	- feia alemany i anglès en una acadèmia (Corpus Audiovisual Plurilingüe, C1CI05CC catalanoparlant narratiu, línia 11-12)
Var.occ.centrales	- passaven am un altre taller (COR, CULT 1 Igualada, línia 605)
Balear	- Se seria tornada a un puat o a un munyat de bast (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Sa geneta i sa coa de s'ase', p. 163)
Tortosí	- Sempre ha viscut a una casa molt gran [awna]/[anuna] (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 29)

- amb demostratius:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- S'aborda an aquell bajocam tan atapit (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Es gallet, s'anyellet, sa godineta i es drac', p. 117)
Tortosí	- Ha pujat an aquell pis (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 21)

- amb topònims començats per vocal:

Barceloní	
Var.occ.centrales	- no les trobaràs pas a Olot (COR, EMP 5 Vic, línia 89)
Balear	- havent anat a ohyr missa a Santa Ygnes (Scripta, Baralla a Santa Agnès (Any:1702 - Gènere: 7.3 - Eivissenc))
Tortosí	- Viuen a Amposta (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 21)

- amb topònims començats per consonant:

Barceloní	
Var.occ.centrales	- estar aquí a Vic (COR, EMP 5 Vic, línia 11)
Balear	- I s'ase amb so traginer de d'allà cap a Vilafranca (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Sa geneta i sa coa de s'ase', p. 164)
Tortosí	

- amb topònims amb article:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- al Carib (COD, Eivissa, línia 62) - a Ses Enramades (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Sa geneta i sa coa de s'ase', p. 164)
Tortosí	

- amb díctics espaiats:

Barceloní	- en un hotel an aquí (COR, EMP 4, línia 192) / an allà als hotels (COR, EMP 4, línia 823)
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Sempre ens trobem aquí / allà (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 29)

- amb SN escarits en singular començats per consonant en locatius estàtics:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- El mestre, és com si visqués a escola! (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 29)

- amb SN escarits en singular començats per consonant en locatius de direcció:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	- lo dia de Sant Bartomeu aní a missa (Scripta, Baralla a Santa Agnès (Any:1702 - Gènere: 7.3 - Eivissenc))
Tortosí	

- amb SN escarits en plural començats per vocal en locatius estàtics:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- amb SN escarits en plural començats per vocal en locatius de direcció:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Anirem a ajuntaments diferents (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 29)

- amb SN escarits en plural començats per consonant en locatius estàtics:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Dormen en grans edificis (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 23)

- amb SN escarits en plural començats per consonant en locatius de direcció:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- **LLOC FIGURAT:**

- amb articles definits començats per vocal:

Barceloní	- per arribar an el nivell (COR, POL 4, línia 1813-1815)
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- amb articles definits començats per consonant:

Barceloní	- es poden formular crítiques an a la acció del govern (COR, POL 4, línia 2673-2674)
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- A les conclusions del document s'expressa (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 26)

- amb articles indefinits:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	

- amb demostratius:

Barceloní	
Var.occ.centrais	
Balear	- I ara, a on ve això an aquestes hores? (<i>Aplec de Rondaies Mallorquines</i> , 'Es gigant de s'ermita', p. 106)
Tortosí	

- amb SN escarits:

Barceloní	
Var.occ.centrais	
Balear	
Tortosí	

3) Preposició *a* en funció de CC de temps:

- amb articles indefinits:

Barceloní	- és que tot en un temps mínim no (Corpus Audiovisual Plurilingüe, C2CN14SS castellanoparlant narratiu, línia 134-136)
Var.occ.centrais	
Balear	
Tortosí	

- amb determinants numerals:

Barceloní	
Var.occ.centrais	
Balear	
Tortosí	- Ho acabarà en deu dies (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 31)

- amb un nom (en temps de guerra):

Barceloní	
Var.occ.centrais	- que realitzen am segons la feina que abans l'home hi esmerçava (COR, CULT 1 Igualada, línia 703-704)
Balear	
Tortosí	- En plena època d'exàmens es va fer malalt (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 31)

- amb articles definits començats per vocal:

Barceloní	- en el moment (COR, POL 2, línia 45)
Var.occ.centrales	
Balear	- an es mateix temps que van saltant ("Es dissabte de Sant Joan" (Any:1915 - Gènere: 1 - Eivissenc))
Tortosí	- Van casar-se al 1987 (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 31)

- amb articles definits començats per consonant:

Barceloní	
Var.occ.centrales	
Balear	
Tortosí	- Això sempre ho fan a l'hora de sopar (<i>Les preposicions febles 'a' i 'en' en tortosí</i> , p. 31)

- del tipus 'a l'estiu':

Barceloní	- A l'estiu (COD, Barcelona línia 63) - A l'octubre (COD, Barcelona línia 77) - A l'agost (COD, Barcelona línia 110)
Var.occ.centrales	
Balear	- Era en s'estiu (<i>Rondaies de Menorca, 'S'espardanyeta'</i> , p. 65)
Tortosí	